LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y., 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 72 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Ozone Park, N. Y., 11417 Penkt., rugsėjo (Sept.) 10, 1965 ★ ★ ★ ★ ★ ★ METAI 54-ieji

KRISLAI

Laureatas J. Kuzminskis
Juozas Kaikaris
"Vienybė" rengiasi jubiliejui
Pr. Lapienės žodis

— Rašo **R. Mizara** —

Vilniuje gyvena ir dirba kuklus, mielas profesorius dailininkas — **Jonas Kuzminskis.** Jis, beje, yra Lietuvos dailininkų sąjungos prezidentas.

Ir štai, šiomis dienomis J. Kuzminskis buvo apdovanotas TSRS Liaudies dailininko garbės vardu. Tai didelis veikėjo ir dailininko įvertinimas.

Sužinojęs apie apdovanojimą, dailininkas-grafikas šitaip pasakė "Literatūra ir menas" savaitraščio bendradarbiui E. Aukštikalniui:

—Esu įsitikinęs, kad tai ne tik mano asmeniškai, bet ir visos mūsų augančios lietuvių dailės įvertinimas. Mūsų dailė pergyvena didžiulio kūrybinio pakilimo laikotarpį. Apie tai byloja kad ir tokie paskutinio laikotarpio faktai, kaip TSRS Dailės akademijos sidabro medalio paskyrimas S. Rozinui, pažymėjimas tarptautiniais apdovanojimais mūsų grafikų —A. Steponavičiaus, St. Krasausko, A. Makūnaitės kūrinių knyginės grafikos žanre ir kt.

Prof. Jonas Kuzminskis — nepaprastai kuklus žmogus, dailininkas.

Lai būva leista ir mums šia garbinga proga pareikšti gerb. **J. Kuzminskiui nuoširdų pasveikinimą!**

—:—

O štai "Tėvynės" Balsas" praneša, kad Vilniuje buvo pagerbtas **Juozas Kaikaris,** buvęs argentinietis, jo 75-erių metų amžiaus sukakties proga.

Gerai pažinojau Juozą, gyvendamas Argentinoje. Jis buvo vienas tų veikėjų, kuriam nuolatos rūpėdavo pažangiosios lietuvių spaudos reikalai.

Kai savaitraštis "Rytojus" pradėjo eiti, Juozas buvo jo uolus rėmėjas.

Šiuo metu J. Kaikaris su žmona Marta ir sūnumi Enriku ir jo šeima gyvena Vilniuje.

Tebūva leista ir man šia proga palinkėti Juozui: ilgiausių metų, geriausios sveikatos!

—:—

Mūsų kaiminka "Vienybė" ruošiasi švęsti savo 80-ąjį metinį jubiliejų. Tuo tikslu buvo sušaukta speciali vienybiečių konferencija, kurioje vyriausias laikraščio bendradarbis Girnakalis padarė pranešimą.

"'Vienybei' priešų netrūksta," sakė Girnakalis. "Daug kas ją skaito ir keikiasi. Bet vistiek ją skaito. Tačiau mes turime tam tikrus principus ir prisiliekame tiems principams ištikimi. Mes esame lietuviai ir norime būti ištikimi savo tautai, branginame jos praeitį, rūpinamės jos ateitimi. Mes žinome, kad Lietuva yra lietuvių žemė ir lietuviai turi būti tos žemės šeimininkai..."

Šimtu procentų sutinkame su Girnakalio motyvais. Tačiau, kai jau ne kartą esame pabrėžę, "Vienybėje" neretai pasirodo raštų "vaduotojų," kurie **nėra ištikimi ir neatrodo, kad bus kada nors ištikimi savo tautai.**

—:—

Konferencijoje darė pranešimą ir **Pranė Lapienė,** laikraščio bendradarbė. Ji nurodė, kad tūluose laikraščiuose **"pastebiu daugiau karingumo, neapykantos, pagiežos, negu meilės Lietuvai."**

Tiesa!

Yra laikraščių, kurie, jei įmanytų, šaukšte vandens Lietuvą paskandintų. Toliau:

"Almus Šalčius buvo iškeiktas, prakeiktas, mirtimi grasinamas, o aš jį vertinu kaip ryšių su Lietuva palaikymo pijonierių.

Mano manymu, išdavikų vardo yra verti ne ryšių palaikytojai, o jų trukdytojai. "Vienybė" gerai daro, kad myli visus lietuvius be atodairos į jų politines pažiūras. Nuolatinės neapykantos, kerštо kurstymas kenkia kurstytojų psichikai, formuoja jų kompleksus, tad kyla klausimas, ar mūsų veiksniai dar turi sveiką protą, o gal jau kompleksų paralyžiuojamą galvoseną...

"Mūsų veiksniai ir jų spauda per daug neapykantos reiškia dabartiniam Lietuvos režimui" (socialistinei santvarkai — R. M.).

—:—

Teisingai pasakyta! Kalbami "veiksniai," vadinasi, yra lietuvių tautos priešai. Man rodosi, "Vienybė" ateityje neturėtų teikti jų plepalams vietos.

Plieno darbininkų naujas kontraktas

Pittsburghas. — Rugsėjo 6 dieną Dešimt didžiųjų plieno gaminimo kompanijų ir United Steelworkers unija pasirašė 35-ių mėnesių naują kontraktą. Susitarimui tarpininkavo prezidento Johnsono paskirti žmonės.

Dešimt didžiųjų plieno gaminimo kompanijų samdo 450,000 darbininkų, tai yra 80% tos industrijos darbininkų.

Pagal naują kontraktą per trejis metus darbininkai gauna pakelti algas po 50 centų per valandą. Tuojau jiems pakelia nuo 10 iki 19 centų pagal darbo rūšį, o kiti pridėjimai bus padaryti per sekamus dvejis metus.

Darbininkai gauna pagerinimą medikalės pagalbos, vakacijų, o kas svarbiausia, tai senatvės pensijų. Unija reikalavo, kad už kiekvieną išdirbtą metą kompanijos mokėtų senatvės pensijos po $5, ir kad darbininkai į senatvės pensiją galėtų išeiti po 30 metų išdirbimo, sulaukę tik 60 metų amžiaus.

New Yorkas.—New Yorko valstijoje mokytojų metinės algos siekia $7,800, gi JAV aukščiausios yra Californijos valstijoje — $7,900.

Žemiausios mokytojų algos yra pietinėse valstijose. Mississippio ir Arkansas valstijose tik po $4,200.

Pietų Vietnamo valdžia gerinasi žemdirbiams

Saigonas. — Akyvesni Jungtinių Valstijų militaristai reikalavo Pietų Vietnamo valdžios, kad slopindama liaudies kovą ji darytų žemdirbiams nusileidimų. Pietų Vietnamo valdovai vis nesutiko, nes jie patys yra kilę iš stambių žemvaldžių.

Dabar "New York Timeso" korespondentas Charles Mohr rašo, kad Pietų Vietnamo valdžia jau eina prie "reformų".

Pirmiausiai žemdirbių užgerinimui bežemiams bus išdalinta 225,000 hektarų buvusios Prancūzijos nuosavybėje žemės (Hektaras yra beveik du ir pusė akro). Už tą žemę žemdirbiai per 12 metų turės mokėti išpirkimą. Paskui dar apie 300,000 hektarų bus išdalinta tos žemės, kurios nėra savininkų.

Bet tai lašas į jūrą. Pietų Vietnamas turi virš 15,-000,000 gyventojų, kurių apie 80 procentų sudaro žemdirbiai.

PRIEŠ POŽEMIO BOMBŲ BANDYMUS

Ženeva. — Septyniolikos valstybių nusiginklavimo konferesncijoje neutrališkų valstybių delegatai pateikė rezoliuciją, kad uždraustų atominių bombų bandymus ir požemyje.

Tarybų Sąjungos delegacija rėmė rezoliuciją, bet prieš ją išstojo Jungtinių Valstijų delegacija.

Apie Pakistano ir Indijos jėgas

Indija užima 1,,261,600 kvadratinių mylių plotą ir turi apie 450,000,000 gyventojų. Jos armijoje yra 900,-000 vyrų, orlaivyne turi apie 600 lėktuvų ir 28,000 vyrų.

Pakistanas užima 364,500 kvadratinių mylių plotą, bet jis yra iš dviejų dalių: Vakarinis yra iš vakarų nuo Indijos, o Rytinist — rytų, Gyventojų turi apie 100,000,000. Armijoje 250,-000. Jo armija yra geriau išlavinta, negu Indijos.

NORVEGAI LANKĖSI LIETUVOJE

Vilnius. — (ELTA). Penki jauni norvegai, atstovaujantys organizacijai "Už vieningą taiką", susipažįsta su Tarybų Sąjunga, kur jie atvyko TSRS Jaunimo organizacijų komiteto kvietimu.

Pirmoji tarybinė respublika, Lietuvoa, svetingai juos sutikusi, sužadino studentų iš Oslo vaizduotę. "Priėmimas labai šiltas Man būtų sunku tikėtis tokio malonaus sutikimo kitose šalyse", — pasakė delegacijos narys Einoras Risa. Jie nurodo, kad jeigu išsiplės Indijos ir Pakistano karas, tai JAV nebus neutrališkos.

Liepsnoja karas tarp Indijos ir Pakistano

Karačis. — Indija išplėtė karą iš Kašmyro išilgai jos sienas su Vakariniu ir Rytiniu Pakistanu. Indijos lėktuvai bombardavo Karačį, Vakarinio Pakistano lėktuvai oro mūšyje nušovė 30 Indijos lėktuvų, o nuo karo pradžios apie 50.

Indijos armijos daliniai įsiveržė į Vakarinį Pakistaną ir puola Lahorę miestą, virš milijono gyventojų. Pakistano jėgos eina pirmyn Kašmyre.

New Delhi. — Pakistano lėktuvai puolė bombarduoti New Delhį, Indijos sostinę, bet buvo nuvyti. Užsiliepsnojo mūšiai išilgai Indijos ir Vakarinio Pakistano sieną. Iš abiejų pusių veikia daugybė lėktuvų, kurie puola miestus ir armijų susisiekimo kelius.

Maskva. — Tarybų Sąjunga ir vėl kreipėsi į Indiją ir Pakistaną, kad sulaikytų prasidėusius mūšius, o nesusipratimus sureguliuotų pasitarimų keliu. Ji sako, kad karas būtų lygiai žalingas abiejoms pusėms, kad juomi pasinaudotų tik imperialistai.

Pekinas. — Kinija sako, kad už karą atsakominga Indija, kuri nenori pasitarimų keliu sureguliuoti Kašmyro reikalų, bet būdama keturis kartus skaitlingesnė gyventojais už Pakistaną siekia jį pavergti. Kinija sako, kad karas, tai rezultatas Indijos užsienio politikos, kuri atsisakė patenkinti Kašmyro gyventojų troškimą — leisti jiems nusibalsuoti su kuria valstybe jie nori būti.

Washingtonas. — Jungtinės Valstijos sulaikė militarinių įrengimų ir amunicijos teikimą Pakistanui ir Indijai.

JAV militaristai mano, kad Indija turi 900,000 vyrų armijoje, o Pakistanas 250,000.

Kairas. — Arabų laikraščiai reikalauja, kad Indija ir Pakistanas baigtų karą, o Kašmyro reikalus sutvarkytų su Jungtinių Tautų pagalba.

Londonas. — Karas tarpe Indijos ir Pakistano pastatė į keblią poziciją Angliją. Indija yra Britanijos dominijonas, o su Pakistanu Anglija įeina į Pietryčių Azijos militarinę sąjungą.

Ankara. — Pakistanas, kuris įeina į Centralinę militarinę sąjungą, kurią sudaro Anglija, Turkija, Pakistanas ir Iranas, kreipėsi prašydamas pagalbos prieš Indiją.

Hongkongas. — Čionai laikraščiai rašo, kad už karą tarp Indijos ir Pakistano daug atsakomybės puola ant Jungtinių Valstijų, kurios vesdamos karą Vietname kenkia taikai Azijoje.

KRITIKUOJA NIKITĄ CHRUŠČIOVĄ

Maskva. — Išėjo knyga, kurioje išspausdinta trisdešimt stenografinių kalbų, sakytų TSRS Komunistų Partijos Centro komiteto posėdyje. Posėdis įvyko pereitą kovo mėnesį. CK nariai kritikuoja Chruščiovą, ypatingai žemdirbystės klausimuose.

Užprotestavo prieš jos vardo vartojimą

Ottawa. — Kanados vyriausybė užprotestavo, kad JAV valdininkai ir spauda vartoja jos vardą, būk ir ji Pietų Vietname kariauja prieš liaudiečius. Kanada siekia, kad ten karas būtų baigtas.

Jungtinės Tautos, N. Y.— "Timeso" korespondentas Drew Middleton rašo, kad karas Vitname labai puldo JAV vardą, ypatingai tarpe Azijos gyventojų.

Jis visai yra skirtingas nuo buvusio karo Korėjoje. Nors ir tada prieš Šiaurės Korėją kariavo JAV, bet jos tą darė Jungtinių Tautų vardu ir Korėjoje buvo dar kitų valstybių militarinių jėgų. Priešingai yra Pietų Vietname.

KINIJA ĮSPĖJO HONGKONGĄ

Hongkongas. — Kinijos vyriausybė įspėjo Hongkongo, Anglijos kolonijos, valdžią, kad neleistų Jungtinių Valstijų karininkams ir kariams Hongkonge ilsėtis, kada jie skrenda į Pietų Vietnamą arba iš ten.

Varšuva. — Lenkijos vadas Gomulka sako, kad Jungtinės Valstijos blogina santykius su Lenkija, kariaudamos Vietname.

Uraganas "Betsy" padarė daug žalos

Miami, Fla. — Didžiulis uraganas "Betsy" apie savaitę siautė Bahamas salų srityje keisdamas kryptį, o rugsėjo 8 d. nusiautė pietinę dalį Floridos.

"Betsy" akis yra apie 40 mylių diametriniai. Jo centre vėjas apie 140 mylių per valandą, o nuo uragano per 200 mylių aplinkui siaučia didelis lietus ir iki 100 mylių per valandą vėjas.

Bahama salų srityje uraganas padarė daug žalios, nukentėjo ir Nassau miestas. Jūrų vanduo buvo pakilęs apie 10 pėdų virš paprasto lygio, o bangos sausžemį daužė virš 40 pėdų aukščio.

Miami ir kiti Floridos miestai buvo pasiruošę sutikti urogano smūgius. Didžiosios krautuvės ir dauguma namų storomis lentomis buvo apsaugoję langus, bet nuo galingo vėjo ir didelio lietaus daug vaismedžių nukentėjo.

Miami, Fla. — Rugsėjo 8 d. uraganas "Betsy" su galingiausiu vėju perėjo skersai pietinę Floridos dalį ir nuėjo į Meksikos įlanką. Buvo didelis lietus, vietomis iškrito apie 10 colių vandens.

Paruoštas militarinis JAV transporto laivynas

Washingtonas. —Po Antrojo pasaulinio karo Jungtinės Valstijos pastatė į rezervą apie du tūkstančius karinių laivų ir kita tiek militarinio transporto laivų. Transporto laivai laikomi aštuoniose vietose — jūrų įlankose arba upėse. Jie yra specialiais chemikalais apiprunkšti, kad negestų nuo rūdžių. Daugumoje tai laivai po 11,000 tonų įtalpos, pritaikinti gabenimui kareivių, ginklų ir amunicijos.

Kiekvieno tokio laivo paėmimas iš rezervo ir pirengimas plaukiojimui JAV vyriausybei atsieina po $300,000 ir trunka apie du mėnesius laiko, nes juos reikia apvalyti nuo chemikalų ir mašineriją paruošti veikimui.

Kaip jau iš spaudos yra žinoma, dabar Jungtinės Valstijos paskuboje didina militarines jėgas Pietų Vietname: gabena ten daugiau armijos, ma'šinų, ginklų ir amunicijos, o tas reikalauja transporto laivų. Tik per kelias vėlesnes savaites iš rezervo buvo paimta apie 100 transporto laivų ir paruošta veikimui.

Vietname JAV vėl vartoja dujas

Saigonas. — Jungtinių Valstijų marininkai vėl vartojo dujas prieš Pietų Vietnamo liaudiečius. Įvykis buvo Quinhono srityje. JAV militaristai sako, kad tai buvo ašarų ir nosies erzinimo dujos. Jų pagalba iš požeminių urvų išvarė 50 "Partizanų," 400 moterų ir vaikų.

Pekinas. — Civilizuotas pasaulis ir vėl yra liudininku, kad JAV imperialistai nesusilaiko nuo barbarizmo prieš pietų Vietnamo žmones.

ATSISAKĖ GABENTI GINKLUS Į VIETNAMĄ

Tacoma, Wash. — Šešiolika Graikijos laivo "Marilena" jūrininkų, kai pamatė, kad laivą prikrovė ginklų gabenimui į Pietų Vietnamą, atsisakė iš uosto laivu plaukti. Nekarinius reikmenis sutinka gabenti.

Ginklus iš laivo teko iškrauti ant doko ir jų pasiimti atvyko iš San Francisco JAV laivas.

Singapūras — Singapūro premjeras Lee Kuan Yew pareiškė, kad jis nepriims JAV pagalbos.

Lietuvai laimėjo Europos čempionatą

Diuisburgas, V. Vokietija. — Čionai įvyko 53 šalių irkluotojų varžytynės. Jose dalyvavo septynios Tarybų Sąjungos irkluotojų komandos.

Vilniaus "Žalgirio" irkluotojų komanda, kurią sudarė keturi: A. Bagdonavičius, J. Jegelevičius, Z. Jukna ir V. Sterlikas laimėjo žemyno čempionų vardą ir aukso medalius.

KINIJA UŽ TAUTŲ LAISVĖS KARUS

Hongkongas.—20-ųjų karo pabaigos prieš Japoniją metinių proga Kinijos Gynybos ministras maršalas Lin Piao pateikė ilgą straipsnį.

Jis, pasiremdamas karo patyrimais Vietname, daro išvadą, kad imperialistai negali toliau laikyti pavergę kolonijų ir pusiakolonijų žmonių. Maršalas rašo, kad pavergtos tautos plės išsilaisvinimo karus ir gaus iš laisvųjų tautų pagalbos.

Washingtonas. — Baltasis Namas skelbia, kad kasdien gauna 100 savanorių karui Vietname.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Beverčiai pasižadėjimai

KAI ANĄ DIENĄ visą pasaulį nustebino žinios apie žiaurumus Pietų Vietname prieš suimtus karo belaisvius, mūsų šalies ir P. Vietnamo vyriausybės išleido pareiškimą, kad jos nuo dabar griežtai laikysis Ženevos patvarkymų apie karo belaisvius. O tie patvarkymai, kaip žinia, griežtai draudžia prieš suimtus nelaisvėn kareivius per apklausinėjimus naudoti prievartą, terorą, kankinimą,

Žinoma, praėjusiame kare naciai nesiskaitė su tais patvarkymais ir šimtus tūkstančių karo belaisvių barbariškai iššudė, bet civilizuoti žmonės, civilizuotos šalys yra privalomos tų sutarčių laikytis.

Kaipgi su minėtais dviejų vyriausybių pasižadėjimais šiame Vietnamo kare su karo belaisviais elgtis pagal Ženevos sutartis? Į tai atsako praėjusio sekmadienio (rugsėjo 5 d.) "Long Island Press" atspausdinta nuotrauka. Joje matome, kaip suimtas jaunas partizanas, beginklis, iš abiejų pusių apsuptas dviejų tvirtų Amerikos kareivių, o vietnamietis kareivis laiko į jo pakaušį įbedęs milžinišką šautuvą. Ar tai suderinama su Ženevos sutartimis? Ne, nesuderinama.

Beje, po nuotrauka paraše paduoti amerikiečių vardai ir pavardės, tai leitenantas John C. Winkler ir kapitonas James A. Musselman.

Ir kita žiaurumo nuotrauka

TAME PAČIAME laikraštyje ir tą pačią dieną randame kitą baisią nuotrauką, parodančią žiaurumą žmogaus prieš žmogų. Šita nuotrauka gal net baisesnė už aną iš Pietų Vietnamo karo. Ten eina karas, ten liejasi kraujas. Bet šioje nuotraukoje matome vaizdą iš mūsų gyvenimo čionai Amerikoje.

Ir dar kur? Ogi aukštai "civilizuotoje" Chicagoje!

Nuotraukoje parodomą, kaip du tvirti ginkluoti policininkai užlaužę rankas į užpakalį ir sulenkę varo suimtą negrą jaunuolį, kuris, girdi, aną dieną dalyvavo "riaušėse", tai yra civilinių teisių demonstracijoje. Jaunuolis beginklis, matyt, sunkiai sumuštas.

Kur Chicagos miesto majoras, kuris leidžia policijai taip brutališkai elgtis su nelaisvėn paimtais žmonėmis, kovojančiais už lygias žmogaus teises? Ką galima pasakyti apie to didmiesčio žmones, kad jie toleruoja tokį valdžios ir policijos sužvėrėjimą?

Mus stebina žiaurumo įsigalėjimas pietinėse valstijose. Mes smerkiame tų valstijų valdžias, jų policijas ir visus teroristus, kurie muša, kankina ir žudo kovotojus už civilines teises. Bet mūsų šiaurinių valstijų didmiesčiuose to baisaus žiaurumo, to nesvietiško sužvėrėjimo pilna visose tvorose, o mes tai toleruojame. Ar reikia stebėtis, kad šitaip terorizuojami žmonės išeina iš kantrybės ir sukyla?

Kaip New Yorko Harlemas, taip Chicagos Southside yra sauso socialinio parako bačkos. Žiūri žmogus į minėtoje nuotraukoje išsišiepusį, dantis sukandusį policininką, laužiantį jaunuolio ranką į užpakalį, kuomet kitas milžiniškas policininkas jį laiko už kitos rankos, ir galvoji: Tai ne policininkai, bet ginkluoti chuliganai paleisti prieš kovojančius žmones.

Karas tarp Indijos ir Pakistano

TARP INDIJOS ir Pakistano nesantaika dėl Kašmiro pribrendo iki atviro karo. Pakistano prezidentas Ayub tiesiog pasakė, kad tarp abiejų šalių eina tikras karas. Abi pusės gan gerai ginkluotos, ir ginkluotos Amerikos ginklais. Nieko nebereiškia jų pasižadėjimas, kad gautieji Amerikos ginklai nebus naudojami konflikte tarp tų šalių dėl Kašmiro teritorijos. Jie yra plačiai naudojami. Vadinasi, mūsų vyriausybė, lupdama Amerikos žmonių dolerius taksais. ir ginkluodama Indiją ir Pakistaną, priruošė jas šiam ginkluotam susikirtimui.

Jau įsimaišė ir Jungtinės Tautos. Saugumo Taryba vienbalsiai nutarė kreiptis į abi šalis ir reikalauti, kad jos liaiutųsi vartoję ginklus klausimo išsprendimui. Taryboje kalbėjo Indijos ir Pakistano atstovai, ir, žinoma, visą kaltę vertė "ant kitos pusės". Skubiai į konflikto treną siunčiamas Jungtinių Tautų sekretorius Thant, kad bandytų dideliam karui užbėgti už akių. Bet iš anksto pranašaujama, kad jo misija šiuo tarpu nepavyks, kad vienų ir kitų nusistatymas taip griežtas, taip įkaitęs, jog susikalbėjimui progų nedaug tesiranda.

Pamatysime. Tuo tarpu tenka apgailestauti, kad Pakistanas ir Indija negali taikoje sugyventi, kad Kašmiro klausimą bando išspręsti ginklais.

Kas ką rašo ir sako

APIE RYTŲ VOKIETIJĄ

Mažai žinių pas mus teateina iš Rytų Vokietijos, kuriai vadovauja komunistai ir kuri priskaitoma prie socialistinio pasaulio. Bet štai neseniai Rytų Vokietijoje lankėsi M. Žitomirskis ir davė "Kauno Tiesoje" žiupsnelį savo įspūdžių. Tarp kitko, jis rašo:

Kad ir kur būčiau lankęsis Vokietijos Demokratinėje Respublikoje — jos sostinėje Berlyne, Leipcige, Drezdene, atsiminimų apie Getę ir Šilerį apgaubtama Veimare, jaunąme metalurgų mieste Eizenhiutenštadte, nedideliuose miesteliuose ir kaimuose,—visur jutau naujo gyvenimo plakimą, mačiau pasiaukojamą patriotinį išsivadavusios iš kapitalistinio išnaudojimo liaudies darbą.

Jos darbo vaisai matyti visur, 1946 metais visa pramonės produkcija dabartinės VDR teritorijoje siekė tik 42 procentus 1936 metų lygio, o jau pernai VDR pramonė gamino 3.5 karto daugiau produkcijos negu ik karo. Nuo 1946 iki 1963 metų respublikoje buvo naujai pastatytos 396 ir atstatytos 440 įmonės. Ji dabar yra viena pagrindinių industrinių pasaulio valstybių.

Visur Vokietijos Demokratinėje Respublikoje sutinki šūkį: "Pagarbą vokiečių antifašistams ir pirmosios valandos aktyvistams!" Jų buvo nemažai, "pirmosios valandos aktyvistų," tomis istorinėmis dienomis, kai vokiečių tautos pažangiosios jėgos buvo įgalintos pradėti pokarinį savo tėvynės atkūrimą. Geriausi vokiečių tautos sūnūs ir dukros nenulenkė galvos prieš fašistų terorą, priešinosi hitlerininkams, o nuo pat pirmųjų valandų po išsivadavimo pradėjo kurti naują Vokietiją. Su daugeliu jų kalbėjausi įmonėse, tapusiose liaudies nuosavybe, gamybiniuose žemės ūkio kooperatyvuose.

Visur Žitomirskis pastebėjo didelį Rytų Vokietijos žmonių pasiryžimą siekti naujų laimėjimų socialistinėje kūryboje.

DAR VIENAS MUZIEJUS

Vilniaus spaudoje skaitome:

Pirmą kartą Lietuvos kultūros istorijoje Trakų gatvėje sudarytas nacionalinės muzikos ir teatro muziejus, kuris taps Vilniaus Dailės muziejaus filialu.

—Parodos, nušviečiančios istorinį mūsų muzikos, mūsų lietuviškų teatrų kelią, buvę rengiamos jau ne kartą, — pasakojt filialo vedėja G. Aleksienė. Ši ekspozicija pasakoja apie tėvynės operos, baleto, dramaturgijos pasiekimus per 25 Tarybų valdžiai metus Lietuvoje.

Po stiklu, pirmoje muziejaus salėje — 1919 metų V. Kapsuko pasirašytas dekretas praneša apie lietuvių profesinio teatro ir simfoninio orkestro įkūrimą Kaune. Parodos eksponatai gyvai pasakoja apie tuo metu Petrograde veikusią lietuvių dramos studiją, apie lietuvius režisierius ir muzikantus, baigusius mokslą Rusijoje ir įnešusius į nacionalinį meną rusų meistrų patirtį. Kelia susidomėjimą N. Rimskio- Korsakovo ir A. Glazunovo nuotraukos su didžiųjų muzikų autografais. Jas kompozitoriui K. Galkauskui padovanojo jo mokytojai.

Dokumentų atsargos, atgaivinančios tėvynines muzikos, operos, baleto, dramaturgijos istoriją, bus nuolat papildomos.

Gimė jauniausias respublikoje teatro ir muzikos muziejus.

Vaizdelis iš Dainų šventės. Tai dar ne pats seniausias Dainų šventės dalyvis.

Ir mano įspūdžiai iš kelionės į Tarybų Lietuvą

Prieš trejus metus lankiausi Tarybų Lietuvoje. Man išvažiuojant iš Lietuvos buvau savo giminių ir pažįstamų, su kuriais susipažinau, pakviestas, kad atvažiuočiau 1965 m. į Dainų šventę. Prižadėjau, jeigu tik sveikata leis, atvažiuosiu.

Rodos, tie treji metai — trumpas laikas, bet per juos daug pažangos Lietuvoje padaryta, ypač namų ir dirbtuvių statyboje. Kur prieš trejus metus gyvenamiesiems namams tik pamatai pradėti, šiandien juose jau darbininkai gyvena.

Man teko būti svečiu pas mano pusbrolio Petro Valio sūnų ir dukterį. Dirbtuvė, kuri buvo tik pradėta statyti. dabar jau dirba. Rodos, ji gamina radijus ir televizorius — pilnu garu, po dvi pakaitas, o kai kurie skyriai net po tris pakaitas.

Liepos 25 dieną pietavome Klaipėdos viešbutyje, kur buvo mūsų svečias ir kartu pietavo Tarybų Lietuvos prezidiumo pirmininkas Justas Paleckis. Po pietų leidomės kelionėn į Kauną. Kad greičiau Kauną pasiektum, mus vežė Nemunu greitąja "Raketa."

Kaune aš susirgau ir turėjau kreiptis į viešbučio administratorių, kad pašauktų gydytoją. Jis tuojau ir paskambino į ligoninę, trumpu laiku pribuvo iš ligoninės gydytoja su dviem pagalbininkais. Gydytoja išegzaminavo ir susirūpinusi tarė, kad reikia kuo greičiausiai vežti į ligoninę. Ir tuoj atsidūriau Kauno infekcinėje ligoninėje, Aukštaičių gatvėje.

Ligoninės vyresnioji gydytoja yra Birutė Burlingienė. Buvau jos ir jos štabo seselių priežiūroje. Jos nesigailėjo amerikonui adatų (injekcijų). Kambaryje be manęs buvo dar 4 ligoniai. Aš sakau seselėm, gal tie darbininkai ir kolūkiečiai man pavydi, kad jūs tiek daug adatų "fundinate" amerikonui. Jos atsakė, kad ir jie gavo jų ne mažiau už tave, ir, jie po dienos kitos išvažiuos į namus—į kolūkius.

Amerikoje leidžiami paskalai, kad kas gydytoją tepa, tas pasveiksta, o kas ne, tai miršta. Aš išbuvau šioje infekcinėje Kauno ligoninėje septynias dienas. Man, kaip kapitalistinės šalies piliečiui, jokių specialių patarnavimų neteikė, nors ir žinojo, kad aš turiu pluoštą dolerių ir rublių, kurie radosi ligoninės žinioje.

Man per dvi dienas mažai davė maisto, tik nesūdyto buljono. Po dviejų dienų, sustiprėjus, jau ir man davė tokį pat maistą, kaip ir tiems keturiems vyrams.

Per tas septynias dienas būnant ligoninėje įsigijau daug draugių ir draugų, su kuriais teko laisvai išsikalbėti įvairiais klausimais. Vienas buvęs kolūkietis traktoristas, negalėdamas traktoriaus ūžimo pakęsti, turėjo darbą pakeisti į dirbtuvės darbą. Jis sakė, kad vėl bandys grįžti į kolūkį, nes ten geriau dirbti ir turi laiko savo arus apdirbti, iš kurių gauna pajamų, išparduodamas atliekamas daržoves.

Rugpiūčio 2 d. tapau paleistas iš ligoninės. Apleisdamas ligoninę su visais atsisveikinau ir leidausi kelionėn iš Kauno. Vilnių pasiekiau traukiniu, už bilietą sumokėjau 1 r. 42 kap. Vilniun atvažiavęs jau neradau savo turistų, jie tą dieną buvo jau New Yorke.

Vilniuje išbuvau visą savaitę laiko. Buvau laisvas, turėjau progą susipažinti su Vilniaus žmonėmis. statybos inžinieriais, mokytojais, gydytojais ir paprastais darbininkais. Kartais teko ir pasiginčyti įvairiais klausimais, bet viskas užsibaigė draugiškai.

Vieną ankstų rytą su savo giminaičiu patraukėm į turgų, kur kolūkiečiai atveža savo produktus parduoti. Juos parduoda rinkoje laisvai, ir miestiečiai išperka daug mažesne kaina negu krautuvėse.

Šiame turgaus parke daugiausia moterys bizniavoja. Jos paprašo kolūkio pirmininką, kad duotų sunkvežimį ir šoferį, ir visos moterys anksti rytą traukia į turgų. Viską išpardavusios grįžta į namus su pilnomis kišenėmis rublių.

Rugpiūčio 10 d., lydimas pulko giminių ir draugų, leidausi kelionėn į namus. Pakeliui sustojau Leningrade, turėjau nakvoti dvi naktis. Leningradas didelis miestas, turi puikius požeminius traukinius, kaip ir Maskva.

Skersai gatvę nuo Europos viešbučio yra bazaras, kuris užima keletą blokų. Tai didžiausia krautuvė. Ten visko galima pirkti. Kainos pagal prekes, kaip ir pas mus Amerikoje. Galima pasirinkti palei skonį.

Vaikščiodamas po šį bazarą net paklydau...

J. Jaskevičius

Washingtonas. — Prekybos laivyne nenori tarnauti jauni karininkai. Apie 40 procentų jų pasitraukia po dviejų metų.

Širdį aš eilėrašty slepiu

Lūžo ežerų ledai,
Ūžė, daužės viršūnėmis miškai...

Žemė ta brangiausia, ką vaitoja
Po plėšriausia svetima koja...
Nusiautė kryžeiviai tą žemę—
Ir tavęs,
tavęs,
tavęs jau nėra...

Tą balandžio naktį tu žinojai
Tykantį manęs pavojų...
Viską jau žinojai tu tada:
Kad akmenimis kris valanda...
Ir todėl tau buvo taip sunku,
Kad šitoj audroj viena lieku...

Nebijok! Aš dar visai stipri,
Aš dar juoktis moku
Ir tada juk tu ne kasryt
Girdėdavai tą juoką...

Aš taip pat be galo saulę myliu
Ir be galo ašarų varžausi...
Kaip ir tu, aš primušta vis tyliu
Ir tylom glaudžiuos
prie rankų artimiausių...

Tiktai širdį tu nešei delne,
Su šypsniu tuo vaikiškai trapiu
Aš slepiu ją pačiame dugne.
Širdį aš eilėrašty slepiu...

Ar norėtum pamatyti saulę—
Niekad nesrovenusią
Pro nesušildomai ledinį grotų metalą,
Niekad nespindėjusią
Spygliuotų vielų kraujuje,

Niekad nešvietusią krūpčiojamai
Pro tirštus krematorinius dūmus
Ir niekad nesisupusą
Ant blakstienų sūriam laše,
Ar norėtum pamatyti saulę?..

Žydėkit, vyšnios, baltos ligi ašarų,
Sniegu nusaulintų gyvi miražai,
Bijau ir priartėt, kad neišnyktumėt,
Bijau aprėpti, kad nebūtų maža...

Žydėkit, vyšnios...
Burdamos pavasarį.
Auksinės bitės pluš—o tartum žais,
Neklausę, kam išliesit savo tiesą
Raudonų uogų srūvančiais lašais...

Išliesit savo tiesą—tą vienintelę:
Jos neužgoš ledai, nei pelenai,
Ir niekada nebus ji surakinta,
Pasauliui atsivėrus amžinai.

Žydėkit, vyšnios, visame pasaulyje,
...Mažutės bitės pluš—o tartum žais,..
Atneškit žemei savo gyvą tiesą
Raudonų uogų srūvančiais lašais...

Janina Degutytė

Miestas prie Šešupės

Suvalkijos centras—Kapsukas — savo praeitimi gilių pėdsakų nepaliko. Kadaise jis "garsėjo" tik marijonų ir jezuitų vienuolynais bei jų "labdaringais" darbais "švietimo" srityje. Iki 1940 metų mieste tebebuvo kelios įmonėlės. Buržuazinės Lietuvos valdžia mėgo girtis čia pastatytu cukraus fabriku. Bet ir jo pajėgumas tada tesiekė tik penktadalį šiandieninės gamybos apimties.

Antroji Kapsuko jaunystė prasidėjo pokario metais. Apie tai iškalbingiausiai byloja skaičiai, kuriuos pakomentavo pirmininko pavaduotojas Antanas Zenkevičius.

Vien septynmečio metais Kapsuko pramonės gamyba padidėjo daugiau kaip keturis kartus. Miesto pakraštyje išaugo stambi maisto pramonės automatų gamykla. Joje šiandien dirba tiek žmonių, kiek visose Kapsuko įmonėse buržuazijos valdymo metais. Įmonė gamina sudėtingus automatus ir mašinas ne tik maisto, bet ir chemijos pramonei. Produkcija su ženklu eksportuojama į užsienį, demonstruojama pasaulinėse parodose. Gamybos apimtis ir toliau didės, prie įmonės bus pastatytas stambiausias Pabaltijyje kalvystės cechas.

Vokiečio Vitmozerio mašinų dirbtuvėje kadaise plūkėsi tik 20 darbininkų, buvo kelios pasenusios staklės. Dabar čia įsikūrusi autonormalių gamykla kasmet išleidžia 5 milijonus dešimties pavadinimų atsarginių dalių automašinoms. Nauja kombinuotų pašarų gamykla per parą pateikia 250 tonų įvairiarūšių "skanėstų" gyvuliams ir paukščiams. Baldų kombinatas ruošia savo produkciją eksportui.

Miestas nuolat plečia savo ribas. Generaliniame užstatymo plane numatyti du pramoniniai rajonai — šiaurinėje dalyje ir prie dabartinio cukraus fabriko. Juose bus pastatyta krumpliaračių, tekstilės įrengimų gamyklos, putlių nitrono verpalų fabrikas su 300 verpsčių, bronzos liejyklą, 40 hektarų užims statybos tresto gamybinė bazė. Pramonei kadrus ruoš nauja 6,000 vietų profesinė-techninė mokykla, kurios kompleksą sudarys mokymo klasės ir dirbtuvės, bendrabučiai, sporto aikštynas bei kiti buitiniai pastatai.

Atvažiuojantį iš Kauno Kapsukas pasitinka puošniais stambiaplokščiais namais. Tai naujas gyvenamasis mikrorajonas. Jame atsirado naujos gatvės, formuojami prekybinis bei kultūrinis centrai. Po metų kitų čia jau stovės ir devynaukščiai 103 butų namai. Naujame mikrorajone įsikurs 9 tūkstančiai kapsukiečių.

Sparčiai keičiasi miestas prie Šešupės, didelės jo perspektyvos. Praeis keliolika metų, ir jo gyventojų skaičius išaugs beveik trigubai.

V. Andrejaitis
ELTOS korespondentas

Dr. A. Petrika

Reikšmingą sukaktį atžymint

(Kalba, sakyta š. m. rugsėjo 5 d. Brukline, "Laisvės" B-vės suruoštame Rojui Mizarai pagerbti bankete.)

Šiandien mes dalyvaujame šauniame bankete, džiaugiamės susitikę su savo senais draugais bei pažįstamais, sveikinamės su seniai matytais mums brangiais žmonėmis, su jais pasikalbame ir pan. Viskas atrodo labai šventiškai, visų nuotaika pakilusi, visų veiduose švyti entuziazmo ugnelė. Iš paviršiaus žvelgiant atrodytų, lyg kad mes čia suėjome tik pasilinksminti, paulioti, pasivaišinti.

Tačiau šis pokylis yra nepaprastas, jis turi gilesnę prasmę, jis turi stiprią visuomeninę reikšmę, kuri visiems dalyviams žinoma. Mes susirinkome pagerbti mūsų mylimą ir gerbiamą draugą, veikėją bei rašytoją — **Rojų Mizarą.** Šio pagerbimo prasmė yra dvejopa. Pirmoji: Rojui Mizarai neseniai sukako 70 metų amžiaus. 70 metų, tai nemenkas pulkas metų, tai jau kone trys ketvirtosios žmogaus amžiaus. Daug to laiko tarpio eigoj išgyventa, daug pritirta, daug kas pakitėjo, daug kas paseno, daug panaujėjo. Visa tai įvertinti gali tik tie, kurie tai patys išgyveno. Man ypatingai malonu šia proga savo jaunesnį draugą nuoširdžiai pasveikinti ir palinkėti jam dar laimingų metų!

Gi antroji priežastis — nemažiau svarbi — tai ta, kad š. m. gegužės mėnesį Tarybų Lietuvoje Rojui Mizarai suteiktas garbingas **Liaudies rašytojo** vardas, kuriuo jis gali nupelnytai didžiuotis. Liepos 29 d. Vilniuje, dalyvaujant pačiam solemnizantui, T. Lietuvos Rašytojų Sąjungos praplėstame posėdyje, kuriame buvo daug kultūrinių bei visuomeninių organizacijų atstovų, — jam įteiktas Liaudies rašytojo diplomas. Ta proga jį sveikino žymūs T. Lietuvos rašytojai, visuomenininkai, dailininkai ir kiti kultūrininkai. Tokie nepaprasti įvykiai žmogaus gyvenime yra reti, ne kiekvienas rašytojas tos garbės nusipelno.

Kad mūsų draugas Rojus buvo taip nepaprastai pagerbtas, tai dėl to, kad jis savo darbu tos pagarbos pilnai užsipelnė. Jis pradėjo pažangiojoje amerikiečių lietuvių spaudoje straipsnius rašyti nuo 1916 m. Jis rašė, kaip žurnalistas, periodinėje spaudoje straipsnius ir, kaip beletristas, pirmiausiai trumpus vaizdelius, o vėliau ir stambias knygas— apysakas, noveles, romanus. Rojus rašo sklandžiai, įdomiai, patraukliai. Pirmoji įžymi Rojaus Mizaros knyga pasirodė 1929 m. Tai buvo antikarinė novelė "Sliakeris," kurioje rašytojas pavaizdavo pirmojo pasaulinio karo nuotaikas Amerikoje. Po "Sliakerio" sekė kiti veikalai-romanai, kurių gerbiamasis autorius iki 1940 metų parašė net septynis. Visi jie išleisti ne tik čia, JAV, bet ir T. Lietuvoje. Du iš jų išversti į rusų kalbą. Be to, R. Mizara parašė kelias pjeses lietuvių mėgėjų scenai ir kitas knygas bei brošiuras. Minėtina jo svarbi knyga "Apie tave, gimtoji žeme," kurioje jis pavaizdavo savo patyrimus, visą pusmetį išgyvenus 1959 m. T. Lietuvoje. Kiek anksčiau jis parašė savo autobiografinį kūrinį "Žvilgsnis į praeitį," kurioje atidengė skaitytojui savo gyvenimą.

Rojus Mizara grožinės literatūros srityje išvarė gilią ir plačią vagą. Savo veikaluose jis atspindėjo ilgą Amerikos lietuvių gyvenimo laikotarpį, jų klasinius santykius, darbininkų sąmonėjimo etapą, jų kovas su kapitalistais, kunigais ir visokiais išnaudotojais. Tačiau šiandien čia ne vieta nagrinėti visą gerbiamojo rašytojo kūrybą. Visa tai net paviršutiniškai įvertinti reikėtų parašyti nemažą knygą.

R. Mizara iš pat jaunystės buvo pareigos žmogus. Jis dirbo, mokėsi, lavinosi, siekė žinijos ir tobulybės. Jis rašė, redagavo laikraščius, švietė lietuvių tautos liaudį čia Amerikoje ir Lietuvoje. Jis redagavo "Vilnį," žurnalą "Šviesą," Argentinoje leidžiamą laikraštį "Rytojų," o nuo 1932 m. redaguoja "Laisvę." Tai vis atsakingi darbai! Jo knygas leido Liet. Literatūros Draugija, "Laisvė," "Vilnis," Liet. Meno Sąjunga ir, rodos, Liet. Darbininkų Susivienijimas.

R. Mizara yra ne eilinis darbuotojas ir politinėje bei visuomeninėje arenoje. Jis yra vienas įkūrėjų Liet. Darbininkų Susivienijimo 1930 m. ir bvuo kelioliką metų jo prezidentu. Jis daug veikė Liet. Literatūros Draugijoje ir kitose lietuvių pažangiojo sąjudžio organizacijose. Jo nuopelnai kaip visuomenininko yra ne menkesni už literatūrininko.

R. Mizara lankėsi T. Lietuvoje 1959 m. ir šiais, 1965. Apie pirmąją kelionę jis parašė jau minėtą įdomią knygą, veikiausiai, jis parašys ir apie savo antrosios kelionės įspūdžius bei patyrimus. O jie turėtų būti labai įdomūs! Lauksime.

Rojaus Mizaros nuopelnai kaip žurnalisto, beletristo ir visuomenininko — yra labai dideli. Jo nueitas kelias yra brandus ir garbingas. Linkėdami jam dar ilgai gyventi ir darbuotis, mes tikime, jog jis nustebins mus dar ne vienu kūriniu, kuriuo mes tikrai pasidžiaugsime.

Ilgiausių metų, geros sveikatos, ryžto ir sekmės, mielas Rojau! Mes tikime, jog tave sveikiname ne paskutinį kartą.

Sveikindami gerbiamąjį Rojų, mes neturime užmiršti ir jo šaunios gyvenimo draugės—Ievos Mizarienės. Ji irgi iš pat jaunystės susirišo su pažangiuoju šio krašto lietuvių darbininkų judėjimu. Ji dalyvavo ir dalyvauja jų organizacijose, bendradarbiauja jų spaudoje, ji agituoja bei organizuoja. Tris kartus ji lankėsi T. Lietuvoje. Prieš porą mėnesių Vilniaus leidykla "Mintis" išleido jos knygą "Jaudinantys susitikimai," kurioje ji, be kita ko, aprašė pažintis su įžymesniosiomis T. Lietuvos moterimis. Šia proga sveikiname mieląją Ievą su jos "pirmagimiu" ir tikime, jog jis nebus paskutinis!

Baigdamas šį trumpą sveikinimą linkiu gerbiamiems Ievai ir Rojui Mizarams geros sveikatos ir dar ilgai darbuotis kūrybinėje, politinėje ir visuomeninėje dirvoje.

"Laisvės" kolektyvo sveikinimas

Mes džiaugiamės ir didžiuojamės Tarybų Lietuvos Rašytojų Sąjungos nutarimu mūsų Rojui suteikti Liaudies Rašytojo titulą. Jis šitą šlovingą vardą yra pilnutinai nusipelnęs. Drg. R. Mizaros įnašas į lietuvių tautos literatūrą ir žurnalistiką yra labai didelis, labai svarus. Visa jo literatūrinė kūryba yra pašvęsta darbo liaudžiai, darbo liaudies interesams. Džiugu, kad Lietuva jo tą kūrybą taip aukštai įvertino.

Nereikia nė sakyti, jog pagerbdami mūsų ilgametį redaktorių, veikėją, rašytoją Lietuvos draugai kartu pagerbia visą mūsų Amerikos lietuvių pažangųjį judėjimą, mus visus, su kuriais vienose kovos gretose Rojus yra praleidęs gražiausias ir kūrybingiausias savo gyvenimo dienas. Mūsų giliausia padėka lai eina Lietuvos draugams!

Kadangi plačiau Rojaus veiklą bei kūrybą gražiai savo kalboje apibūdino Dr. A. Petrika, tai kartoti čia nėra reikalo.

Man lieka šia nepaprasta proga "Laisvės" redakcijos ir viso kolektyvo vardu tiktai jus, mielas Rojau, nuoširdžiai pasveikinti ir palinkėti jums dar daug, daug metų tokio pat vaisingo ir kūrybingo gyvenimo. Leiskite man jūsų dešinę karštai paspausti ir jus apkabinti!

A. Bimba

Kazio Būgos ryšiai su Jungtinėmis Valstijomis

Pastaruoju metu atrasti nauji K. Būgos laiškai. Jie nušviečia dar vieną iki šiol neišryškintą žymiojo kalbininko veiklos sritį — jo ryšius su JAV lietuviais.

Lietuvos TSR Mokslų akademijos Centrinės bibliotekos rankraštyne saugoma dešimt K. Būgos laiškų J. O. Širvydui (vienas lietuviškosios buržuazijos tautininkiškos srovės veikėjų JAV, ilgus metus redagavęs tos srovės laikraštį "Vienybė"). Šeši iš jų yra originalai, likusieji — nuorašai. Laiškų turnys rodo, kad J. O. Širvydas K. Būgai rūpėjo kaip kalbininkas-mėgėjas, tautosakos rinkėjas. Atskiri kalbininko laiškai ir straipsnis buvo paskelbti "Vienybėje," laikraščioo redakcija pasisakydavo laiškų autoriui rūpimais klausimais. Visa tai leidžia teigti, kad "Vienybė" ir jos redaktorius buvo tuo saitu, kuris jungė "Lietuvių kalbos žodyno" redakciją su gausia lietuvių išeivija JAV. Pirmasis žinomas K. Būgos laiškas J. O. Širvydui, rašytas 1922 m., penki naujai atrastieji laiškai 1923 m., likusieji keturi — 1924 m. Paskutinis laiškas rašytas 1924 m. birželio mėn. 26 d. Vadinasi, K. Būga bendrravimo su JAV lietuviais nenutraukė iki pat mirties.

K. Būga siekė paskleisti JAV lietuviuose kalbos mokslo veikalus, tikėjosi išpopuliarinti žodyną Amerikoje ir tuo būdu pagausinti jo tiražą. Viename laiške, kalbėdamas apie žodyno platinimo galimybes Amerikoje, jis nurodė, kad "žodyno švietimo ministerija išspausdina tiktai du tūkstančius egzempliorių. Prie geros agitacijos tiek, man atrodo, galėtų išpirkti vieni amerikiečiai." Apie žodyno rašymo eigą, leidimo sąlygas, jo struktūrą plačiai kalbama kiekviename laiške. Šių laiškų dėka galima pasekti beveik visą žodyno rašymo eigą dvidešimtųjų metų pradžioje.

K. Būga suprato, kad žodyno darbas — ne vieno žmogaus darbas. Specialiai Amerikos lietuviams parašytame straipsnyje "Žodyno reikalu" K. Būga nurodė: "Juo daugiau bus gerų ir atsidavusių darbui talkininkų, juo bus turtingesnis ir tobulesnis žodynas." Straipsnyje buvo raginama siųsti tą medžiagą, kuri jau buvo paskelbta pirmajame sąsiuvinyje, nes "ji bus įdėta papildomajan toman, kuris bus atiduotas spausti išleidus visą žodyną." Straipsnio autorius pažadėjo žodyno priede paskelbti pavardes visų asmenų, kurie atsiųs redakcijai daugiau kaip šimtą nežinomų sakinių ar žodžių. Straipsnio pabaigoje kalbininkas išreiškė viltį, kad "jei šin mano balsan teatsišauktų vien tiktai vienas nuošimtis skaitytojų, tai ir tuo aš būčiau patenkintas, nes gaučiau viršaus dvidešimtį talkininkų." K. Būga tikėjosi su JAV lietuvių pagalbla išsisiaiškinti kai kuriuos žodžius, ypač vietovardžius.

Atsiliepdama į žodyno autoriaus prašymą, "Vienybė" rašė: Norime paakinti mūsų vientaučius, kad jie dar greitu laiku (tik greitu) pasirūpintų prof. K. Būgai pasiųsti aprašymus savo prigimto kaimo ir apylinkių žymesnių vietų..." ("Vienybė, 1923 metų 105 nr.). Kalbininkas nusiuntė į Ameriką "10 egzempliorių trejopų klausimų lapų," kurių daugelį prašė išdalinti buvusiems Vilniaus krašto gyventojams, nes su Vilnija jis neturėjo galimybių susižinoti.

Žodyno redakcija rūpinosi gauti iš Amerikos lietuvių išleistą lilteratūrą, kadangi ne visi ten spausdinti veikalai pasiekdavo Lietuvą. K. Būgos energinga veikla, susijusi su medžiagos rinkimu, rodo, kad jis troško žodyne sukaupti visus gyvosios kalbos ir rašytinių kalbos paminklų turtus.

Naujieji laiškai dar kartą patvirtina, kad K. Būgai teko gyventi ir dirbti sunkiomis sąlygomis. 1923 m. sausio mėn. 31 d. laiške jis nurodo: "Nuo Naujųjų metų išsijuosęs dirbu žodyno darbą. Darbo daug, o padėjėjų maža. Todėl turėjau mesti šalin visas kitas savo studijas..." Nors buržuazinės Lietuvos valdantieji sluoksniai skubino leisti žodyną, tačiau redakcijos veiklos sąlygomis nesirūpino. Daugelyje laiškų K. Būga pažymi, kad žodyno darbą trukdo lėšų stoka. "Kad lėšų žodyno redakcija turėtų pakankamai, — nusiskundžia laiškų autorius, — tai ir žodyno darbas sparčiau eitų." Sunkios buvo ir K. Būgos buitinės sąlygos. Akivaizdžiu įrodymu, kad jo šeimą buvo apnikę buitiniai sunkumai, yra 1924 m. sausio mėn. 4 d. laiškas. Laiške K. Būga nurodo, kad už gaunamą žodyno redaktoriaus atlyginimą "su šeimyna negalima net išmisti.." Visi buitiniai daiktai — kėdės, rašomasis stalas, apsiaustas — buvo įsigyti tik už honorarus. "Žodyno I sąsiuvinio honoraru, — rašoma laiške,—tikėjausi galėsiąs nusipirkti žieminį apsiaustą ir kepurę, kurie nuo 1914 metų nešiojami baigia plyšti." Didelis K. Būgos rūpestis buvo knygos.

"Šeimos skriauda jai nutraukdamas po skatiką, po litą, vėl įsitaisiau knygynėlį — šiandien bus apie 500 tomelių," — tik tokiu būdu jis įsigijo mokšliniam darbui reikalingą bibliotekėlę. K. Būga su nusivylimu pastebi, kad buržuazinėje Lietuvoje nevertinamas pasišventimas darbui: "Iki šiolei buvau idealistas... Ir dabar dirbčiau veltui, kad būčiau aprūpinęs šeimyną, kad ji nekvaršintų man galvos. Bet, šiandien idealistams nėra vietos Lietuvoje... Momento vilnies žmonės prisiplakėliai idealistų nesupranta ir neįvertina."

Naujųjų laiškų dėka K. Būga dar kartą iškyla prieš mus kaip kuklus, pasišventęs darbui įžymus kalbininkas, aukojęsis visą savo talentą ir neišsenkamą energiją lietuvių kalbos lobių kaupimui, jų mokšliniam apdorojimui ir "Lietuvių kalbos žodyno" populiarinimui. Šie laiškai, ypač juos paskelbus, praplečia žodyno redakcijos veiklos ribas, suteikia papildomų duomenų apie K. Būgos veiklos ir gyvenimo sąlygas.

K. Kazlauskas

Povas ir viršta

Kieme priėjo gražusis povas prie negražios vištos ir sako: "Žiūrėk, koks aš gražus paukštis, kokios gražios mano plunksnos. O tu koks biaurus paukštis! Man gražiam garbė gyventi, o tau negražiai vištai baisi sarmata gyventi."

Viršta gražuoliui povui atsakė: "Aš esu naudinga, duodu žmoniėms kiaušinius. Žmonės mane brangina už kiaušinius, už naudą, o tu jokios naudos neduodi. Tau sarmata gyventi, kad tu esi dykaduonis, veltui lesi grūdus.

P. Valeika

Saulė, vanduo, giedras dangus — ko dau giau bereikia Lietuvos vaikams vidurvasarį!

Sauja žiežirbų

Seniai yra žinomas posakis, "Tyla — gera byla". Bet mano manymu, tai abejotinas dalykas. Gal kaip kada ir kaip kur ir yra geras tasai posakis, bet ne visados!

Daleiskime, jei mūsų šalies senate ir kongrese rastųsi daug tokių senatorių ir kongresmanų, kaip sen. W. Morse, kuris dažnai pakritikuoja, net ir papeikia prezidento Johnsono politiką ir jojo užmojus, tai ponas prezidentas nedrįstų plėsti karą Vietname.

— — —

Kad mūsų šalies kongresmanai dažnai pasielgia taip, kaip išnaudotojams tinka, nėra ko stebėtis.

Kieno pinigais būna vedamos rinkiminės kampanijos? Daugelis kongresmanų, net ir dideles algas imdami, per visą savo gyvenimą negalėtų tiek susitaupyti pinigų, kiek būva išleidžiama laike rinkiminės kampanijos.

— — —

Pentagono žvaigždėti ir Baltųjų Rūmų ponai uždėjo lygiai tokią juodą dėmę ant amerikoniškos demokratijos, degindami kaimus ir pavienius namelius Vietname, kaip ir hitlerininkai sudegindami Lidicės ir Pirčiupio kaimus. Tik, kolkas, mes nežinom, kiek Cam Ne kaime, Vietname, žuvo gyvybių. Bet laikas tai išaiškins.

— — —

Nieko nuostabaus, jei mūsų šalies valdovai nieko nepermato, ar nenori permatyti, kokia padėtis Vietname ir kokia ateitis grėsia imperializmui. Bet tai tokia kapitalizmo prigimtis. Ypač apsvaigę militarizmo jėga, nieko nenori suprasti ir išmokti.

Gerai Leninas yra pasakęs: Jei nori atspėti ateitį, tai gerai turi pažinti praeitį.

— — —

Ant kiek mūsų gimtoji šalis, Tarybinės Lietuvos liaudis, pilna ryžto, su didžiausiu pasišventimu, milžino žingsniais eina į laimės rytojų, ir kokius ji jau nuveikė darbus moksle, technikoj, statyboj, apšvietoj ir literatūroj, sunku net ir įsivaizduoti pačiam nepamačius. O betgi visokios šeršties Lietuvos "vaduotojai" to nemato ir neįvertina, o tik biauriausiai purvina ir šmeižia.

— — —

Perskaičius knygą **Lithuania Past and Present,** kurioje tiek daug statistikinių duomenų ir skaitlinėmis palyginimų Lietuvos praeities su dabarčia, rodosi, kad tenais vyksta stebūklai. Tai parodymas, ką socializmas-komunizmas gali duoti pasaulio žmonijai; parodymas, jog kapitalizmas jau atgyvenęs savo dienas ir turi eiti užmirštin! Nors, žinoma, tas naujieninių, keleivinių ir kitų tautos atplaišų nepataisys.

I. Vienužis

OKINAWA—SVARBI KARINĖ BAZĖ

Naha.— JAV militaristai sako, kad iš Okinawos jie nesitrauks, nes tai labai svarbi karinė bazė.

Okinawos sala yra 970 mylių nuo Tokio, Japonijos sostinės, 830 mylių nuo Tokio, Japonijos sostinės, 830 mylių nuo Hongkongo, o kas svarbiausia, tik 400 mylių nuo Kinijos.

M. Baltulionytė

(Tęsinys)

Iš mielos kelionės po Lietuvą

Druskininkai

Na, ir Druskininkuose svečiavomės.

Druskininkai išgarsėję gydomaisiais šaltiniais.

Druskininkų miestas labai švarus, skendįs medžiuose, parkuose ir t. t. Aplankėme naujas sanatorijas. Gydytojas Gruobys labai įdomiai papasakojo, kaip sanatorijose atostogauja žmonės, gaudami kelialapius. Atvažiavę į Druskininkus, jie poilsiauja 26 dienas sanatorijoj. Jei sveikata suosilpnėjusi, pasigydo.

Sanatorijose žmonės gauna gerą, sveiką maistą, kambarį, mineralinius dušus purvo vonias ir t. t. Už tą viską jie moka tik 26 rublius. Tai yra vieną rublį už dieną.

Aplankiau Jonionių kaimą, kur giminių turiu, ten esu gimusi. Druskininkuose mano sesers vyras Tomas Kvaraciejus gavo mašiną, nors tuo laiku nebuvo lengva gauti mašiną. Net buvau pradėjus bijoti, kad nebus progos pamatyti giminių. Tačiau mano sesers vyras patarė tuo nesirūpinti. Jam Druskininkai gerai žinomi. Tomas yra draugiško būdo žmogus ir dirba restorane "Lietuva," kur turi daug bičiulių, pažįstamų.

Va, ir mašina atdundėjo. Šoferis užduseęs aiškinosi, kad jis turįs daug užsakymų ir turįs labai skubėti. Skubiai sėdome penki į nedidukę mašiną ir pasileidome geru vieškeliu link Merkinės.

Nudžiugau, kad per Merkinę važiuosime link Jonionių.

Vykstant į Merkinę, kelias apstotas gražių pušių— miškai žavi.

Štai ir Merkinė — mylimoji Merkinė. Oi, kaip nonorėtųsi čia sustoti ir pasižvalgyti, bet šoferiui reikia skubėti... Merkinė auga. Pravažiavome didelį pastatą mokyklą-internatą. Čia, man sako, vaikučiai, ypatingai didesnių, biednesnių šeimų, mokosi ir gyvena. Taipgi Merkinėje yra vidurinė mokykla. Ir šiaip naujų pastatų matosi. Turėjau progą truputį matyti Merkinę 1960 metais. Kažkaip džiaugiuosi, kad istorinė Merkinė ir su žavinga aplinka Merkinė iš praėjusio baisaus karo atstatoma.

Va, ir tas mūsų didingas Nemunėlis su puikiomis žaliosiomis krantinėmis. Daug daug atsiminimų jis man teikia. Jis toks savas, toks artimas.

Maža, jaunutė būdama visas skaisčiai saulėtas malonias vasaros dieneles prie jo praleisdavome su broliukais ir sesytėmis — prie šio mielo Nemunėlio. Jonionių kaimas veik ant paties jo gražaus kranto stovėjo, visai netooli nuo Merkinės.

Štai jau naujas tiltas per Nemuną ties Merkine. 1960 metais buvo senas ir aplūžęs.

Jau ir prie Jonionių gražių, derlingų laukų. Mano laikais Jonionių apylinkėje, rodos, buvo nemaža smėlio kalnelių ir laukai buvo nederlingi. Daugumoje aplink Jonionis žemė buvo smėlėta, kur mažai kas galėjo augti, apart grikių. Tačiau tarybinė valdžia ir jos agronomai nederlingas žemes padaro derlingomis.

Pirmiausia sustojom pas Joną Nanartonį ir jo šeimą. Ilgai nedelsiam. Malonu žvilgterėti į Jono vasarojų, bulves. Viskas gerai auga. O gamtos grožis—žavėjantis, nes va, čia, tas didingas mielas Nemunėlis matosi. Tik už apie kilometro ir mano brolis gyvena, ir dar kiti giminės. Reikia skubėti pas juos.

Brolio sodyba ir gražus sodelis prie pat vieškelio. Visi giminės čia susirinko, suvažiavo. Pokalbiai, vaišės tęsėsi iki vidurnakčio. Mūsų šoferis nuskubėjo savo reikalais. Patarė mums nesirūpinti; kai jis atliksiąs kitas savo užduotis, atvyksiąs mus pasiimti. Taip ir buvo.

Brolis ir jo šeima dirba Kibyšių kolūkyje. Maloni brolienė jau peržengusi 59-tus metus, neužilgo išeis į pensiją. Brolis sako, kad niekad nenorėtų grįžti į senus laikus, kuomet reikėjo rūpintis "nuosava žeme" ir kitais dalykais. Dabar daug mažiau darbo, mažiau rūpesčių. Kolūkio darbo valandos geros. Prie to, turi 60 arų žemės, gali pasisodinti bulvių ir daržovių. Be to, kiekviena šeima laikosi melžiamą karvę ir vieną priaugintinę. Mano brolis turi dvi melžiamas karves ir vieną telyčią, nes brolio namuose gyvena jo dukra su šeima, todėl skaitosi dvi šeimos ir turi teisę turėti dvi melžiamas karves.

Dabar karvėms ganyklas ir pašarą duoda kolūkiai nemokamai.

Brolio dukrą — 10 metų mergaitę — paklausiau, ar toli jai reikia eiti į mokyklą. Ji skubiai atsakė: "Va, eik prie lango, žiūrėk, matosi mūsų aštuonių klasių mokykla čia pat, visai arti prie mūsų..."

Laimutė paskubėjo pasakyti, kad ji jau yra penktos klasės mokinė. Jos broliukas jau lanko paskutinę klasę ir greitai lankys vidurinę mokyklą Merkinėje.

Kaip iš tikrųjų laimingas šiandien Lietuvos jaunimas. Kiekvienas jaunuolis turi auksinę progą pasiekti tą labai brangų ir didžiai naudingą kiekvienam pasaulio žmogui—mokslą.

Visi žinome, kaip sunku buvo anais laikais žmogui įsigyti šiokį tokį mokslą. Šiandien Tarybų Lietuvoje mokyklų durys visiems atviros į mokslą.

Na, jau ir vidurnaktis, ir mūsų išvargęs šoferis jau čia. Reikia pasakyti sudie giminėms, o man labai labai nepatinka atsisveikinimai. Žinoma, būtų galima pernakvoti pas brolį. Bet mes esame keturi svečiai; antra, gal bus vargu gauti mašiną rytoj.

Man truputį darosi baugu važiuoti į Druskininkus taip vėlai, naktis tamsi. Galvoju, mūsų šoferis labai išvargęs, nes sakėsi, padaręs kelis "tripus," kai mus čia paliko. Truputį susigėdau, pažvelgus į sesers vyrą Tomą, jo sūnų Olką ir dukrą Danutę, su kuriais atvykau kartu iš Druskininkų: jų veiduose nesimatė mažiausio krislelio baimės.

Druskininkuse tikrinome prekių kainas

Po skanių pusryčių ir gerai pas seserį išmiegojusi, nes jų butas erdvus ir su patogumais. užklausiau sesers dukrą Danutę, gydytoją, šiuo tarpu pas tėvus Druskininkuose leidžiančią atostogas: Labai norėtųsi šiandien pavaikščioti po Druskininkų krautuves ir šiek tiek patikrinti Lietuvos prekių kainas, ar galima?

Mielai sutiko, tai ir pasileidome maršuoti po visas krautuves — drabužių, batų, maisto, suvenyrų ir kitų. Daugelis amerikiečių mano, kad būk Lietuvoje viskas labai brangu. Nekurie Lietuvos žmonės rašo savo giminėms į Jungtines Valstijas, nusiskųsdami ir prašydami siuntinių ir t. t.

Pirmiausia man buvo įdomu patikrinti drabužius ir medžiagas. Paaiškėjo, ko ir pati nežinojau. Pavyzdžiui, importuotos prekės, produktai iš kitų valstybių dvigubai brangesni už vietinius produktus. Ypatingai turistai, atvykę ir skubiai pažvelgę į produktų kainas, sako, kad kainos per aukštos. Aš ir pati panašiai galvodavau. Tačiau, kada pradėjau su Danute studijuoti, o ji man aiškinti, kad visi importai, nepaisant kas, du sykius daugiau kainuoja negu vietiniai — Lietuvos bei Tarybų Sąjungos produktai. Pav., vidutinės medžiagos moteriškas vietinis rudeninis paltas 45-47 rubliai ir t.t., o importuotas iš Bulgarijos, Čekoslovakijos, Lenkijos, Vokietijos ar iš kitur rudeninis paltas kainuoja dvigubai — po 90 rublių ir daugiau. Gal kiek dailiau pagamintas, bet, mano akimis žiūrint, nesimato didelio juose skirtumo. Tas pats su medžiagomis, bateliais ir kitais produktais.

Pav., importuoti moteriški bateliai po 30, 31, 32 rublius ir t.t., o vietinės išdirbystės veik tokie pat— po 12, 16, net ir po 5 rublius. Ir, tikėsite ar ne, tas pats Vilniuje, Kaune, Klaipėdoj ir kitur.

Su Danute tikrinau produktų kainas Vilniuje ir Kaune. Apėjome visas krautuves. Žinoma, ta pati mano sesers dukra sakė, kad dauguma Lietuvos moterų, ypatingai kiek daugiau uždirbančių, griebiasi už importuotų produktų. Tai esame patyrę ir pas mus, Amerikoje. Pav., importai iš Paryžiaus gana aukštai stovi, ar ne?

Sakau Danutei, kodėl jūsų importo produktai taip brangūs? Ji aiškina: todėl, kad už juos reikia mokėti muitą ir atgabenimą iš kitų valstybių. Tiesa, negalima sakyti, kad šiandien Lietuvoje gyvenimas yra pigus. Ne. Bet jis nėra tiek brangus, kaip daugumą amerikiečių įsivaizduoja.

Gerai žinom, kad su laiku visi trūkumai Lietuvoje išsilygins.

Apžiūrėjom ir maisto pardudotuves — Druskininkuose ir kitur. Maisto parduotuvės pilnai prikrautos. Lietuvoj, matyt, labai mėgstamos dešros. Jų taip daug visur matosi ir dar apyriebės. Maistas nėra brangus, kada patikrini mūsų svarus, o jų kilogramus. Jų vienas kilogramas, o mūsų veik du svarai su puse.

Trumpai sakant, Lietuvoje visi matyti žmonės atrodo gerai, sočiai pavalgę. Prie to, kur tik teko būti, visur akimirka stalai apsikraudavo įvairiu skaniu maistu. Tuo tarpu reikia drįčiai pabrėžti, kad Lietuvoje žmonės labai gražiai apsirengę, ypatingai miestuose. Net viršija tūlus mus amerikiečius.

Reikia atsisveikinti su gražiais Druskininkais, su seseria ir visa jos šeima. Gaila ir skaudu, bet gyvenime jau taip yra.

Iš Druskininkų autobusu ėmė 7 valandas pasiekti Klaipėdą. Lietuvos gražia gamta negalima atsigrožėti. Vasarojai, javai labai gražūs. Kviečiai, ir rugiai dar nepiaunami, o va jau liepos 23 diena. Kitais metais šiuo tarpu rugiai jau būna nupiauti.

Klaipėdoj apgyvendinomus "Klaipėdos" viešbutų. Klaipėda — moderniškas miestas. Ir čia matosi daug naujų statybų.

Pietus valgėm labai gerus — jau buvo 6-ta val. vakare. Maistas visur buvo labai geras, šviežias ir jo duodama net per daug. Pav., šiandien 6 val. vakare turėjome didelius pietus. O grįžę iš Palangos 12:30 naktį radome savo viešbutyje paruoštą vakarienę.

Palangoj apžiūrėjome nepaprasto grožio saulėleidį ant sidabrinės Baltijos jūros. Pasivaiikščiojom po pasaulyje gražiausią Baltijos jūros paplūdimį (bytčių) ir po Birutės kalną su grožio pilnu parku. Šis parkas — vienas iš gražiausių. Buvo laikai, kai į šį parką joks paprasto luomo žmogelis kojos negalėjo įkelti. Vien grafams ir "aukšto luomo" ponams buvo lemta gėrėtis šiuo žavingu gamtos grožiu.

Štai, čia grafo Tiškevičiaus puikus palocius. Šiandien juo naudojasi dailininkai. Parke yra didelė vaizdinga legendinė statula "Eglė žalčių karalienė."

Vaikščiodama po šį žavingą parką, pažvelgiau į savo laikrodėlį ir nustebau. Buvo jau 10 minučių po 10 valandos vakaro. Ir dar šviesu. Pas mus apie šį laiką jau seniai sutemę.

Šiandien Klaipėda turi 120 tūkstančių gyventojų. Klaipėda yra trečias iš didesnių Lietuvos miestų. Čia yra didelė laivų statykla ir didelis prekybinis uostas. Kai kurie turistai buvome užlipę ant aukščiausio Klaipėdos pastato, kur atsiskleidė įdomiai graži miesto panorama.

Rusnės žuvininkystės ūkis

Liepos 24 dieną iš Klaipėdos atvykome į Rusnę, į vadinmą Rusnės "žuvininkystės ūkį," Šilutės rajone. Rusnės miestelis bei sala nuo Klaipėdos 62 kilometrai. Gyventojų turi 2,-800. Kitokios įmonės čia nėra apart žuvininkystės. Šio ūkio vadovai sakė, kad šis ūkis yra gerai pelningas. Žemės šis ūkis turi 3,200 hektarų. Ūkyje laikoma 900 melžiamų karvių. Ši sala prieš antrąjį pasaulinį karą buvo vokiečių rankose.

Amerikiečius turistus šio ūkio malonūs žmonės labai maloniai priėmė ir vaišino savo skania žuvimi. Tikriausiai visame savo gyvenime nesame valgę tokios skanios žuvies, kaip šioje gražioje saloje. Po visų vaišių dar laivu mus pavežiojo po didingą mielą Nemuną. Čia apie Rusnės salą Nemunas nuostabiai išsišakojęs. Pirmusyk tokį nepaprastai žavingą Nemuno vaizdą teko matyti. Jo nuostabios šakos supa šią pilną grožio žaliuojančią salą.

Didelis padėkos žodis nuo mūsų visų visiems šio puikaus ūkio maloniems žmonėms už tokį jų vaišingumą. Jų širdingumas pasiliks mumyse visiems laikams.

(Bus daugiau)

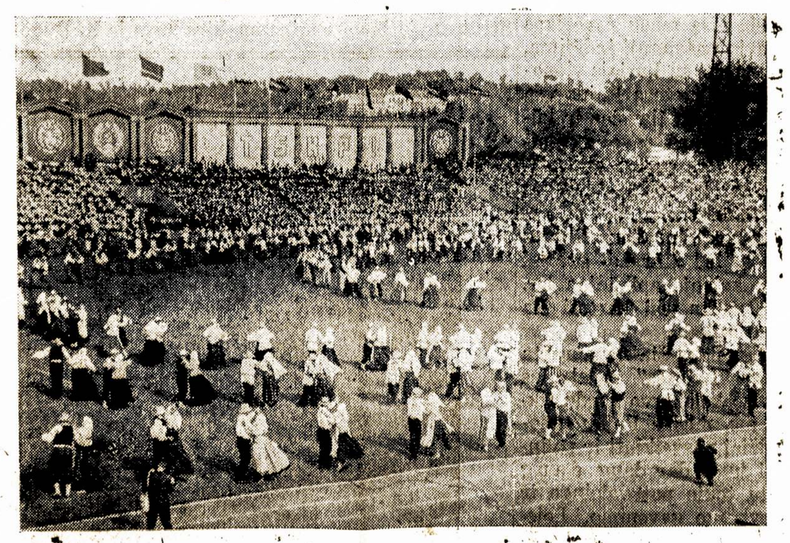

"Žalgirio" stadione šoka pagyvenusiųjų žmonių ratelis. O tas ratelis nemažas — tūkstantis žmonių. Šokėjų amžius — 50 metų, 60 metų, o kai kam — ir 70 metų.

Laisvės reikalai

Mūsų skaitytojai, atsinaujindami prenumeratas, nepamiršta ir įteikti laikraščiui finansinės paramos. Prašome pasiskaityti.

M. Imbras-Swazey, Longview, Wash.	$50.00
Ona Giraitienė, Wethersfield, Conn.	50.00
J. K. Vaičekauskai, Binghamton, N. Y.	14.50
Anton Borden (varde mirusios žmonos Mary), Kenosha, Wis.	10.00
J. Dainius, Three Bridges, N. J.	10.00
Mary Balzar-Clee, Miami, Fla.	10.00
K. V. Milinkevičiai, Brooklyn, N. Y.	10.00
A. Šmagorius, Miami, Fla.	10.00
Anna Quater, New York City, N. Y.	10.00
P. Petraitis, Brooklyn, N. Y.	10.00
Mrs. Kazmer, Pittsburgh, Pa.	10.00
Anna Wallin, Anna Maria, Fla.	7.70
Fr. Riaubis, Philadelphia, Pa.	7.00
B. Marcinionis, Waterbury, Conn.	6.00
C. Remeitienė, Berlin, Conn.	6.00
J. Gailiūnas, Brooklyn, N. Y.	6.00
Vincas Paulauskas, Elizabeth, N. J.	6.00
Bruno Sodauskis, Phoenix, Arizona	5.00
V. Staugaitis, W. Suffield, Conn.	5.00
Literatūros ir meno mylėtoja	5.00
Veronika Lopatta, Baltimore, Md.	5.00
Anonymous, So. Boston, Mass.	5.00
Verdunas-Montrealietis	5.00
Povilas Bečis, Great Neck, N. Y.	5.00
Vincas Karalius, Naugatuck, Conn.	5.00
J. J. Ynamaitis, Naugatuck, Conn.	5.00
Joe Zalinakas, Waterbury, Conn.	5.00
Jonas Lukštas, Windsor, Conn.	5.00
J. O. Samulėnai, Fitchburg, Mass.	5.00
A. Lašas, Woodhaven, N. Y.	5.00
Mary Adams, East Meadows, N. Y.	5.00
W. Grannas, Ozone Park, N. Y.	4.59
A. Valinčius, Pittston, Pa.	2.00
Anna Philipse, Stamford, Conn.	2.00

Po $1: Ona Mikalunas, Elmhurst, L. I.; Peter Gavėnas, Huntington, N. Y.; A. Degutis, Philadelphia, Pa.; P. Mainionis, Binghamton, N. Y.; J. Chapas, Des Moines, Iowa; Frank Petrila, Gilbertville, Mass.; A. Sakalauskas, Lancaster, Calif.; Frank Nagine, Keene, N. H.; Br. Simonavičius, Providence, R. I.

Nuoširdi padėka viršminėtiems prieteliams.

"Laisvės" Administracija

Norwood, Mass.

Rugpiūčio 29 d. Norwoodo ALDLD 9 kuopa turėjo surengus nedidelį, bet gražų parengimėlį — banketą-pietus pirmą valandą dienos laiku, M. Uždavinio įstaigoje.

Šiame parengime, apart vietinės publikos turėjome ir svečių iš kitų miestų, taivis tie mūsų artimi draugai, jie niekados neužmiršta mūsų, visad atsilanko į parengimėlius, jeigu tik sužino laiką kada įvyksta.

Tenka tarti diedelis ačiū mūsų šeimininkėms už paruoštus skanius pietus ir gražų patarnavimą. Jomis buvo: M. Trakimavičienė, S. Budrevičienė ir B. Sarapienė. M. Uždavinis joms neblogai pagelbėjo.

Baigus pietus valgyti pirmininkas R. Niaura pakvietė S. Družą, kuris prieš porą savaičių sugrįžo atlankęs savo gimtinį kraštą — Tarybų Lietuvą, kad jis pasakytų, ką jis matė būdamas mūsų tėvų žemėje, ir kaip jam atrodė dabartinė nauja Lietuva.

S. Družas kalbėjo beveik pusę valandos, labai nuosekliai pasakojo savo įspūdžius ką matė ir kur buvo, kaip dabar ten žmonės gyvena ir ką jie turi.

Sakė, dabar žmonės Lietuvoje gyvena daug geriau, negu prieš aptrąjį pasaulinį karą. Dabar geriau pavalgę, apsirengę, sunkiai nedirba. Dirba tik septynias valandas į dieną, penkias dienas į savaitę.

Jaunimas išsimokslinęs, visur skamba lietuviška daina. Apie grįžimą į pirmkarinį gyvenimą niekas negalvoja.

Baigus jam kalbėti, publika gausiai plojo.

Teko sužinoti, kad sunkiai serga senas "Laisvės" skaitytojas A. Smolskis. Jo adresas: 66 Greensboro Rd., Dedham, Mass. Apie jo nelaimę man pranešė jo giminaitė A. Smolskiutė, kad jos dėdė jau virš trys savaitės kai guli Bostone, Massachusetts General Hospital.

Linkiu jam greit pasveikti.

M. Uždavinis

Great Neck, N. Y.

Rugsėjo 29 d. Kings Point Parke įvyko ALDLD 12 ir 185 kuopų piknikas. Oras buvo palankus, tai prisirinko gražios publikos į pikniką. Taipgi dalyvavo antros grupės turistai, sugrįžę iš Tarybų Lietuvos: J. Grybas ir N. Ventienė buvo pasipuošę lietuviškais tautiniais kostiumais taip, kaip dainų šventėje Vilniuje. Nekurie iš jų buvo pakviesti tarti žodį kitą apie įgytus įspūdžius Tarybų Lietuvoje. Kalbėjo M. Hacinkekevičia, K. Žukas, N. Ventienė, J. Grybas, J. Gasiūnas, I. Mizarienė, ir R. Mizara.

Jie džiaugėsi, kad turėjo progą nuvykti į Lietuvą — ne tiktai matyti savo brolius is sesutės, bet ir gražius atsiekimus. Kalbėtojai pasakė išsamias kalbas.

Publika atidžiai klausėsi kalbų.

Pagamino maistą M. Smaidjas. E. Žukauskienė, M. Kupčinskienė. Patarnavo prie stalų N. Ventienė ir jos draugė. Kitus darbus atliko K. Žukas, J. Lazauskas, V. Venckūnas ir J. Kupčinskas.

Ačiuojame visiems, ypatingai gaspadinėms už pagaminimą smagaus maisto.

Beje, M. Hacinkevičius paruošė gražią dovaną iš Lietuvos, už kurią surinkta $13.25. Dėkojame!

Ir taip gražioje nuotaikoje baigėme šį parengimą.

P. B.

Rochester, N. Y.

Pasitiko turistus

Rugpiūčio 8-tą įvyko pietūs pasitikimui iš Lietuvos grįžusių R. Barausko ir L. Bekešienės. Svečių susirinko gražus būrys. Jie buvo pavaišinti skaniais patiekalais ir iš Lietuvos parvežtais "Palanga" ir konjaku. W. Černauskas pakvietė Barauską ir Bekešienę papasakoti ką matė Lietuvoje. Abudu labai patenkinti kelione ir viešnage Lietuvoje. Jie sako:

—Ne ta Lietuva, kokia buvo pirmiau. Negalima įsivaizduoti kiek naujų namų statoma, daugelis po 5—6 aukštų, jų gražumas neapsakomas; kiek naujų fabrikų!

Seniau sakydavo, kad Lietuva tinkama būti tik kaimu ir žemės ūkiu, apie industriją niekas nei negalvojo. O dabar visur statomi nauji miestai, nauji fabrikai. Kur pirmiau buvo smėlio kalnai, iš to smėlio dabar išdirba geriausius stiklus pasaulyje. Kauno naujas fabrikas išaudžia gražiausius šilkinius, nailoninius ir aksominius audinius.

Namų statybai dabar iš karto padaro vientisas sienas, langus, kelių savaičių bėgiu jau didžiausi namai gatavi. Gamina visokius inžinus, televizorius, elektrikines skalbimo ir visokias mašinas. Visko negalima išsakyti ir aprašyti

Rūpestis žmonių sveikata

Druskininkuose įrengtos gražiausios gydymo priemonės, ligoninės. Anais laikais čia tik ponai gydėsi, o dabar gydosi darbininkai, visokių tautų žmonės, ir gydosi už dyką, tik už vaistus primoka keletą kapeikų, jeigu išgali. Gydytojai labai draugiški, jie ir mus išegzaminavo nemokamai. Mes esame jiems dėkingi. O jau švara—nepamatysi nė mažiausio popiergalio, visur gražiausi gėlynai.

Svečiuose pas žuvininkus

Klaipėdoje buvome kelias dienas. Mus išvežiojo po visą miestą ir laivų statymo ir remonto dirbtuves. Tai džiulis uostas. Jame randa prieplaukas didieji žuvininkų laivai - fabrikai, kuriuose vos tik sugautos žuvys nuvalomos ir prezervuojamos, priruošiamos stalui. Visur švara.

Mus nuvežė į vidury Nemuno esamą salą, į Rusnę. Per Nemuną mus perkėlė su visu autobusu. Ten mus pasitiko vaikučiai ir jų tėveliai su gėlėmis ir pasveikino kaip amerikiečius, o mes padėkojome ir vaikučiams suteikėm dovanėlių. Mums išrodė visą salą. Ferma turi 2,000 melžiamų karvių ir daugybę ančių. Daugiausia gyventojų užsiima žuvininkyste. Jie ir mus pavaišino skaniausia žuvimi — unguriais. Ir pavažinėjo laivu po Nemuną. Už vaišingumą jiems didelis ačiū.

Nemunu į Kauną

Iš Klaipėdos važiavom Nemunu į Kauną, laivu "Raketa". Sykiu keliavo Lietuvos prezidentas Justas Paleckis ir jo žmona Genovaitė. Visi kartu valgėm ir kartu dainavom visą kelią iki Kauno. Ar reikia gražiau, kad tokie vyriausybininkai važinėja greta su paprastais žmonėmis? Mes savo (JAV) prezidentą matom tik televizoriuje.

Kaune mus pasitiko giminės ir draugai. Visi turistai viešėjo pas gimines, viešėjau ir aš pas pusseserę ir jos sūnų. Jie mane vaišino ir apvežiojo po visą miestą, kuris neapsakomai daug pagražėjęs ir praplitęs. Ant Žaliojo kalno dabar balti mūriniai namai, krautuvės, fabrikai ir gėlynai visur. Visi žmonės gražiai apsirėdę ir draugiški. Susipažinau su daug gerų draugų, kurių niekad neužmiršiu. Žmonės džiaugiasi šia valdžia, kad kas metai gyvenimas gerėja. Kad tik Amerika nepradėtų karo, sako jie, gyventume laimingai, dabar nieko netrūksta. Žmonės peikia Ameriką už jos karinius veiksmus.

Įspūdingos išleistuvės

Ir vėl grįžom į Vilnių. Rengiamės į namus. Oras buvo vėsus, lijo. Mes ir vėl turėjome visokių iškylų. Matėm operą. Apžiūrėjom muziejus ir pas draugus svečiavomės. Generolas V. Karvelis mums surengė puikias vaišes. Ten pasimatėm su daugeliu vyriausybininkų. Buvome draugo Mizaros ir jo žmonelės pagerbimo pramogoje, ten matėm daug aukšto mokslo žmonių, rašytojų ir valdininkų, visi labai draugiški ir malonūs.

Buvo surengę mums išleistuvių pokylį, generolos V. Karvelis pirmininkavo. Kalbose pasakėme vieni kitiems daug sveikinimų. Man teko garbė sėdėti greta Vilniaus miesto majoro Vildžiūno. Puikus ir draugiškas žmogus. Jis mane vaišino, kad dar galėčiau atvažiuoti kitais metais į Lietuvą. Labai esu jam dėkinga už malonų draugiškumą.

Išvykstant iš Vilniaus į Leningradą mus iki orlaivio palydėjo prezidentas Paleckis, jo žmonelė, generolas V Karvelis ir daug vyriausybininkų. Vėl apdovanojo mus gėlėmis. Atsisveikinome, atsibučiavome su riedančiomis per veidą ašaromis, krūtinėmis pilnomis gailesčio atsiskiriant su mielais draugais. Orlaivis pakilo aukštai vis toliau palikdamas brangią gimtinę Lietuvą, kurios gal daugiau nematysime.

Apie Leningrado grožybes

Leningrade išbuvom vieną dieną. Mus gražiai priėmė, pavalgydino, išvežiojo po visą miestą ir po caro buvusius palocius, kurie dabar yra paversti muziejais. Neapsakomas grožis — sienos, lubos aukso gėlėmis išgražintos. Kiek ten gražiausių piešinių! Ir vis mūrai ir namai, parkai ir gėlynai visur taip puikiai sutaisyta, kad negali apsakyti jų grožį.

Ir vėl orlaivis pakilo. Už 4 valandų jau buvome Suomijos mieste Helsinki. Čia išbuvome dvi dienas. Miestas gražus, švarus, po visą išvežiojo, aprodė bažnyčias, kapines ir labai gražius mūrinius pastatus, viešbučius. Ir valgėmė neapsakomai gražioje valgykloje. Šiaip viskas čia atrodo amerikoniškai: amerikiečių dirbtuvės, krautuvės, gazolino stotys, langai prikrauti Amerikos prekėmis. Viskas puiku, tik darbininkų gyvenimas labai sunkus, kaip mums pasakojo vienas mūsų gidas: viskas brangu, o uždarbiai maži, sunku gyventi ir mokslą eiti.

Palikus Helsinkį dar sustojom Kopenhagene, o iš ten jau į New Yorką, į namus. Visi keleiviai atsisveikinom geriausioje nuotaikoje.

L. Bekis

Baltimore, Md.

Įvykiai, verti susidomėjimo

Baltimorės viešosios pašalpos įstaiga (Public Welfare Dpt.) reikalauja šiems metams $47,435,472. Taip pat Marylando valstija reikalauja $82,000,000 bedarbiams šelpti, arba dėl kitokių priežasčių negalintiems dirbti ir šeimynas išlaikyti.

Dabar artinantis mokyklų atsidarymo sezonui, viešųjų mokyklų perdėtinis praneša, kad stoka mokyklų, mokykloms įrengimų ir viso šimto mokytojų.

Jeigu tie šelpiami žmonės, kuriuos komercinė spauda vadina "parazitais," gautų darbą, tą sumą pinigų būtų galima sunaudoti mokykloms statyti ir įrengti, mokytojams per daug mažas algas pakelti. Tada mokytojams nereikėtų eiti kitokio užsiėmimo ieškoti, kad galėtų užsidirbti geresnį pragyvenimą.

Po Los Angeles negrų sukilimo už teisę gyventi kaip žmonėms, Baltimorės politikieriai sukruto ką nors veikti santykiams tarp baltųjų ir negrų pagerinti. Buvo sušauktas susirinkimas pasitarimui. Nors nieko svarbaus nebuvo nutarta, bet ateityje šauks platesnius panašius susirinkimus pasikalbėti apie negrų būklės pagerinimą.

Dr. Nelson, Johns Hopkins ligoninės prezidentas, plačiai tyrinėjo Tarybų Sąjungos ligoninių sistemą. Tas į jį padarė labai žymią įtaką. Drg. Nelson sako, kad Tarybų Sąjungos ligoninės geriau įrengtos, daugiau gydytojų pagal žmonių skaičių turi negu Amerikoje.

(Pabaiga 6-tame)

Brockton, Mass.

Pataisau

"Laisvėje" iš rugsėjo 3 d. buvo aprašytas dviejų turisčių pasitikimas, kuris įvyko Lietuvių Tautiško namo kambariuose, rugpiūčio 28 d. Ten įvyko klaidų. Pasakyta, kad Anna Markevičienė buvo pas brolį, turėjo būti pas seserį. Taipgi ten praleistas vardas Agotos Svirskienės, kuri Lietuvoje buvo pas brolį, ten buvo priimta ir nakvojo. Ji tą papasakojo ir mūstų parengime.

Kaip žinome, tūlų yra skleidžiama prasimanymas, būk Lietuvoje "išnaikintos bažnyčios". Minėtos turistės sakė, kad tai neteisybė. Bažnyčios yra, kaip buvo. Abi šios turistės buvo Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje, Vilniuje, ten viskas yra, kaip buvo. Turistėms patiko Lietuvoje švarumas ir bendra tvarka.

George Shimaitis

Nuo Redakcijos: Atsiprašome, klaida pas mus įvyko spaustuvėje.

Sellersville Pa.

Iš Ramanauskų rengto banketo rugpiūčio 29 d.

Oras iš po lietaus buvo truputį šaltokas. Bet saulutei pakilus oras piknikauti pasidarė smagesnis, ir svečiai pradėjo rinktis iš tolimų kolonijų: iš Brooklyno, iš Wilkes-Barre, iš Mahanoy City, iš Baltimore, iš Chesterio, iš Eastono, iš Avalon, iš New Jersey ir, žinoma, iš Philadelphijos.

Mūsų darbščiosios gaspadinės — M. P. Walantienė ir Verutė Gustaitienė jau iš vakaro ruošėsi svečius gerai pavaišinti skaniais valgiais ir gėrimais.

Mes nuo savęs norime padėkoti draugams ir draugėms už gerus linkėjimus, už atvirukus ir dovanas.

Taip pat dėkojame tiems draugams ir draugėms, kurie pagelbėjo surengti tą parengimą, ir svečiams už skaitlingą atsilankymą.

B. A. Ramanauskai

Mahanoy City, Pa.

Noriu išreikšti širdingą ačiū visiems mylimiems draugams-gėms už man išreikštą simpatiją, būnant ligoninėje. Atviručių gavau labai daug iš arti ir toli, kurios man išreiškė kiek yra gerų draugų, kurie atsimena draugą ligoninėje. Labai didelis ačiū visiems! Dabar esu namie.

St. Kuržinskas

Rumford, Me.

Pas inžinierių Robertą Puidoką, Mexico, Me., buvo surengtas pagerbimas Stellai ir Stasiui Puidokams, jų 50-ties metų ženybinio gyvenimo proga.

Tarp svečių buvo Chas Puidokas iš New Yorko. Buvo svečių iš Bostono, Rumfordo, Mexico, Peru, Lewistono, Auburn, bendrai apie 75. Susirinkę palinkėjo Puidokams dar ilgai sveikiems ir linksmiems gyventi.

J. K.

Maskva. — Jeigu JAV ims įplaukų taksus nuo TSRS korespondentų, gyvenančių JAV, tai taip elgsis ir TSRS su JAV korespondentais.

New Haven, Conn.

Prospect miestelyje buvo suruoštas parengimėlis spaudos naudai. Jis įvyko Dr. Stanislovaičio sode. Svečių susirinko gražus būrelis. Nors oras buvo vėsus, bet susirinkę linksminosi.

A. Bimba ir S. Sasna, iš New Yorko, pasakė momentui atitinkamas kalbas. Draugės K. Yenkeliūnienė ir M. Svinkūnienė, rengėjos, taria širdingą ačiū atsilankiusiems ir dirbusiems parengime.

—:—

Sužinojau, kad Bridgeporto draugai rengia pietus, nuo kurių pelnas bus skiriamas spaudos naudai. Sakė, kad parengime dainuos Laisvės choras iš Hartfordo. Bus malonu pasiklausyti dainų.

—:—

LLD Trečios apskrities konferencija jau yra ne už kalnų. J. J. Mockaitis ragina visas kuopas išrinkti delegatus ir prisiųsti į konferenciją. Kuopos suteikite delegatams gerų sumanymų.

—:—

Miesto rotušėje Isadore Ad. Kalz, aklas žmogus, dirba aklųjų pagalbai. Ir štai piktadariai jį apvogė, nusinešdami $10. Policija ieškojo, bet, kol kas, dar jų nesurado.

J. Kunca

Varšuva. —Lenkijos vyskupai sako, kad jie pilnai remia vyriausybę Lenkijos vakarinių sienų reikalais.

PRANEŠIMAS

PHILADELPHIA, PA.

LLD 10 kp. susirinkimas įvyks rugsėjo (September) 11 d., 2 val. dieną, Ukrainų klubo patalpose, 715 North 6th st., Phila. Išgirsime komisijos raportą iš parengimo atžymėjimo A. Ramanausko gimtadienio. Taipgi išrinksime delegatus į 6-tos Apskrities konferenciją, kuri įvyks spalio 17 d., Lietuvių klubo svetainėje, Chester, Pa.

Valdyba

(71-72)

PAIEŠKOJIMAI

Ieškau savo dėdės arba jo sūnaus, prieš karą gyvenusių Brooklyn, N. Y. Dėdės pavardė Babilas Jonas, Jokubo. Taipgi ieškau pusseserės, nes dėdė Aleknavičius Antanas, Igno, yra miręs, o pusseserė ištekėjusi ir pavardės nežinau. Jie taip pat iki karo gyveno New Yorke. Mano adresas: Petras Babilas (Kazio), Kanas, P. Žiberto g. 34-26, Lithuania, USSR.

PIKNIKAS ir PIETŪS

Pas Čiurlius, Pattenburg, N. J.

Sekmadienį

Rugsėjo 12 September

Piknikas bus gražiame sode, tyrame ore. Bus duodami geri pietūs. Pelnas nuo šio pikniko yra skiriamas "Laisvės" naudai. Taigi būkite piknike, pasilinksminkite, papietaukite ir paremkite laikraštį "Laisvę". Pietų kaina $3.00.

Pietus Duos Lygiai 12 Val. Dieną

Kelrodis iš New Yorko

Pravažiavus Newarko Air Portą laikykitės dešinėj, imkite kelią No. 22 ir važiuokite apie 50 mailių iki Mountain View Inn restorano, nuo čia temykite mažą užsisukimą į kairę, užvažiuosite ant naujo tilto, pervažiavę tiltą laikykitės dešinėj ir privažiuosite kitą mažą tiltą, pervažiuosite to tiltuko apačia; penktas namas bus Čiurlių.

Važiuojant iš Philadelphijos per Eastoną

Iš Eastono imkite kelią 78-tą, ir privažiavę Pattenburgą sukite dešinėn, ir 78-tu keliu pasieksite Čiurlius (Churlis).

Trentoniečiai važiuokite kelių 69 iki privažiuosite kelią 22, privažiavę Pattenburgą sukite kairėn. Pervažiavę naują tiltą laikykitės dešinėj ir važiuokite iki Čiurlių ūkio.

PHILADELPHIA, PA. & VICINITY

HELP WANTED MALE

SHEETMETAL
Mechanics. Stainless steel, aluminum and carbon steel fabrication layout and assembly.
Permanent, all benefits included. Overtime.
KEANE METAL FABRICATORS INC.
Oreland, Pa. TU. 7-3970.
(62-72)

MEN Wanted. Auto Glass men & glazers. Experienced only. Also shop manager.
AUGIES GLASS CO.
Wilmington, Del.
302-WY. 4-5731 for appt.
(70-74)

MACHINE SHOP LAYOUT & SET-UP MEN. Must be able to layout from blueprints and set-up machines. Must work to close tolerances. Apply HOL-GAR MFG. CORP., 500 Mildred Avenue, Primos, Pa. Equal opportunity employer.
(70-76)

ELECTRICIAN
INDUSTRIAL
MAINTENANCE
Experienced in all types Industrial AC & DC Machines and equipment. Company offers free hospitalization, pension and incentitive plan.
DODGE STEEL CO.
6501 State Rd., Phila., Pa.
DE. 2-2200
(70-72)

AUTO BODY & FENDER MAN.
Experienced, top wages, good working conditions.
ALBANY BOHRER BODY SHOP
420 East 4th St.
TR. 4-6231
(69-72)

WOODWORKER
Experienced men to set-up and operate high speed cut-off saws, multi-drill, gang saw and other automatic woodworking equipment. Large Mfg. Plant in Wollow Grove. Hourly rate, plus bonus, plus benefits. Call Mr. Ostheimer, 7 to 5.—657-0350.
(71-72)

WELDER
Must have proven ability to work from drawings with minimum supervision. Will fit-up cabinets and weldments of varying custom designs. Excellent opportunity for steady employment and good wages. Investigate now. (609) 386-0672. N. J. (71-73)

MACHINISTS
TOOLMAKERS
Day work, good pay. Plenty overtime.
Liberal benefits.
HUGHES INDUSTRY
Riverton, N. J.
Phone:
609-829-6500. Nites 215-675-2505.
(72-74)

TOOL MAKERS
and 1st class
MACHINIST
For Proto type work needed. Top wages. All benefits.
Call CU. 9-7171
(72-74)

AUTO BODY MAN. Combination paint & body work, exp., needed. Good pay. Excellent workingi conditions. POLLINO BUICK PONTIAC, Fort Washington. Ask for Jim Pollino. MI. 6-2316. (72-73)

CARPENTERS
Experienced men
for complete form work.
Apply Field Office—
McCLOSKEY & CO.
Scotts Lane & Henry Ave.
(72-77)

ELECTRIC MOTOR REPAIRMAN
Fractional horse power motors. No winding experience needed.
OS. 2-5250.
Ask for Mr. McDaniels.
(72-73)

REAL ESTATE

Business Service
A. &A. PAINTING
Call now for your interior work
Painting done by experts.
SU. 9-1111
(68-72)

BINGHAM ST., 5400 Blk (Vic Sears) 6 rm. airlite, 1st fl., pwdrm. w/w carp. Air-conditioned. Finished basement and many other extras. Huge lot in rear house. JE. 5-8663. (71-72)

HELP WANTED MALE

SALES: National household appliance Mfr. opening new sales office. Part or full time. Men or women. Regardless of race, creed or color. Exc. opp. for managership. Imm. commission plus incentive monthly bonus. Car. nec. Interviews Mon. thru' Fri. 11 A.M. to 4 P.M.
Century Metalcraft Corp.
7040 Woodland Ave. SA. 6-1626
(70-74)

AUTO MECHANIC
GM exp. 1st class only.
Pleasant working conditions.
Top salary & fringe benefits.
Apply in person only.
HOLLY PONTIAC, INC.
Rte. 38, Mt. Holly, N. J.
(70-73)

BAKER
Experienced
GOLDEN HORSE INN
Street Rd., and Route No. 1
Trevose, Pa.
(68-73)

MACHINE SHOP
Machinist and lathe opportunities. AIR SHIELDS, INC., growing medical equipment company. Call OS. 5-5200 for interview or make application: 330 Jacksonville Rd., Hatboro. Excellent working conditions and benefits. An equal opportunity employer.
(69-73)

BINDERY
Man to work in Bindery Department of main line printing Company. Knowledge of folding and paper cutting helpful, bet not necessary. Call — 687-1200.
(70-74)

BAKERS
1st & 2nd hand cake bakers.
Apply Mickelberg's Bakery.
7720 Bustleton Avenue.
RA. 5-4387
(69-73)

OPPORTUNITY. WIREMAN.
Experienced, full time, Good salary, excellent benefits. Apply Personnel Dept. BOGUE ELECTRIC MFG. CO., 106 Pennsylvania Ave., Paterson, N. J. Bus No. 4. An equal
(70-76)

PORTER. Man to perform janitorial duties at local truck terminal. Must be steady and reliable, minimum wage guaranteed. Full time man. Apply AAA TRUCKING, 4165 E. Thompson St., Phila.
(70-73)

TAPERS AND FINISHERS
Work available Philadelphia and Jersey areas.
Call between 8 and 5:30 P. M.
EL. 6-8330.
(66-72)

MACHINIST
Able to run Lathe, Drill Press, Milling Machine and do bench work. Must have own hand tools.
Apply:
840 S. 55th St.
(71-72)

Help Wanted—Female

OPERATORS
Apply at
PIONEER CANVAS
2nd floor.
875 N. 28th Street
72-74)

GENERAL HOUSECLEANING
and child care.
5 days, sleep in Saturday only.
$45 and car fare.
HI. 9-7888
(71-75)

WAITRESS. Work in Luncheonette, 4 to 12 P. M. Apply in person.
POLLY'S LUNCHEONETTE
Ridge Pk. & North Lane, Conshohocken, before 2 PM, or call after 2.30 PM.
275-9018.
(69-72)

MALE and FEMALE

HELP WANTED
B. ALTMAN
& CO.
ST. DAVIDS, PA.
Interviewing for
FULL TIME
27½ or 37½ Hrs.
Restaurant posjtions
Housekeeping positions
Tailor-Fitter
Corsetier-sewer
Rec. & Marking
Apply in person
Mon. thru' Sat. 10 AM. —5 PM. at
TREADWAY INN
St. Davids, Pa.
(69-75)

Rugsėjo 5 d. Brooklyne įvyko rašytojui Rojui Mizarai pagerbti banketas. Jis buvo labai įspūdingas. Atvyko dikčiai gražios publikos iš arti ir iš toli.

Tenka tik stebėtis, kokią Rojus pagarbą visuomenėje užsitarnavo per penkiasdešimt metų rašydamas. Draugų jis pasidarė net masėmis. Štai šiandien čia atvyko jį ir jo darbą gerbiančių net iš tolimų Amerikos vietų. Vincas Andrulis ir žmona iš Chicagos, juos pasekė Benis Gelgota. O V. J. Stankus atskrido net iš Floridos.

Kiti masę sudarė, atvykdami kiek iš arčiau, bet vistiek iš toli. E. Mulokaitė iš Philadelphijos, J. Lipčius iš Chesterio, Pa., L. Tilvikas iš Eastono, Pa., A. ir W. Juškevičiai iš Stamfordo, Conn., kaip ir Mrs. Philipse, Mary Burbaitė-Zoubra iš Philadelphijos, Pa., Ch. Čiurlis ir žmona iš Pattenburg, N. J., ir iš kitur.

Čia tik tie, kuriuos spėjau pamatyti ir pažinti. Buvo daug iš toliau, kurių nepaspėjau pamatyti arba pažinti per tokią daugumą.

Kiti jau sekė iš arti New Yorko apylinkės. Čia buvo Vladas Žukas ir žmona iš Elizabeth, N. J., taipgi ir A. Skairus. Juozas Stanelis ir žmona iš Short Hills, N. J. Taipgi ir Ignas Bečis iš Union, N. J., Geo. Stasiukaitis ir žmona Sofija iš Cliffside Park, N. J. Kiti iš Newarko ir artimos apylinkės — Tessie Stoškienė ir Tadas Kaškiaučius ir kiti.

Bet kur aš čia juos visus besuminėsiu. Jie visi atvyko pagerbti savo mylimąjį rašytoją.

Dažnai būna taip, kad arčiau bažnyčios — toliau nuo dievo. Bet ne taip pasirodė Brooklynas. Kiek aš čia brooklyniečių mačiau!.. Jie sudarė didžiąją dalį publikos.

Sveikinimų buvo daug — laiškais ir telegramomis. Beveik kiekvienas su sveikinimu prisiuntė ir dovanų — po penkinę, dešimkę ir daugiau. Tūli sveikinimai buvo iš organizacijų.

Pinigus jie siuntė ne Rojui, bet jo vardu ir jo pagarbai—paremti spaudai — "Laisvei," prie kurios jis praleido didelę dalį gyvenimo, ją redaguodamas.

Po vaišingų pietų prasidėjo rašytojo pagarbai kalbos. Jų buvo virš 20. Pirmiausia tostmasteris S. Večkys iškvietė dr. Antaną Petriką — talentingą publicistą rašytoją ir Rojaus asmeninį bičiulį. Dr. Petrika išsamią kalbą pasakė apie Rojaus Mizaros išsimokslinimą į žymų rašytoją be aukštųjų mokyklų ėjimo — iš piemenėlio iki romanų rašytojo, kuris parašęs net apie dvidešimt įvairiais pavadinimais knygų, išleistų lietuvių kalba, bet ir keletą išverstų į rusų ir kitas kalbas.

Jis redagavo per eilę metų ir įžymųjį "Darbininkų Kalendorių," kurį seniau leisdavo "Laisvė." Per šią dr. Petrikos kalbą sužinojome, kad Rojus Mizara literatūriniame darbe išdirbęs penkiasdešimt metų.

Rašytoją gražiai pasveikino sueigoje dalyvavęs Vytautas Zenkevičius iš Washingtono, palinkėdamas metų ir geros sveikatos.

Taipgi žodžiu trumpai ir gražiai Rojų pasveikino: Levas Vladimirovas, Jungtinių Tautų Bibliotekos direktorius, Onutė Žiugždienė, Almus Šalčius, K. Petrikienė, Jonas Juška, Vincas Andrulis, V. J. Stankus, Mildred Stensler, Jonas Gasiūnas, Povilas Bečis, Nastė Buknienė, A. Bimba, B. Šalinaitė, Amilija Juškevičienė, J. Lipčius, E. Mulokaitė, L. Tilvikas ir kt.

Po visų sveikinimų pirmininkas S. Večkys iškvietė Ievą Mizarienę tarti žodį.

Ieva patarė kitoms moterims nepavydėti jai, kad ji rašytojo žmona. Garbė tai garbė būti jo žmona, sako, bet kaip kada prisieina pykti dėl to. Pav., graži diena, norisi kur išvykti, gal į pajūrį arba kur nors meninė veikla, norisi ten pabūvoti. Bet... Rojus kur kampe įsiknisęs į popierius — tai rašo, tai skaito. Baugu prie jo ir prisiliesti, kalba ji.

Sėdėdamas pamislinau, ką bendro mano gyvenimas turi su Rojaus literatūrine ir visuomenine veikla? Taip, kiek turi. Pirmiausia, gyvenimas mudu, kaip kokius "dice" kauliukus, vis sumeta arti vienas kito, per 45 metus gyvenant viename mieste. Žiūrėk, tai sėdime sykiu kur susirinkime, tai klausomes meninės veiklos sykiu, tai, ot, iš niekur nieko, susiduriame gatvėje, arba kur užeigoje rekriacijos sumetimais, visai neplanuotai. Kartą jis kalbėjo Massachusetts valstijoje "Laisvės" piknike. Policijai nepatiko. Vėliau ji sustabdo mane ir klausia, kodėl aš mačiau reikalą atvykti net iš New Yorko ir pas juos kalbėti. Dėjau pastangas juos įtikinti, kad aš ne jis, ne Mizara. Nežinau, ar jie man patikėjo. Dėl to net ketinau ūsus užsiauginti, nes jis be ūsų.

Esu savamokslis, tai rašte imu pavyzdžius iš kitų rašytojų. Rojaus sklandus kalbos stilius rašyboj padarė manyje įtekmės. Todėl aš ėmiau pavyzdžius ir iš jo. Tačiau niekados ir niekados nebandžiau jo raštą pamėgdžioti, kaip ir kitų. Man tas nepatinka, nes noriu būti "originalus." Vienok nejučiomis įtekmė įvelia į pamėgdžiojimą.

Sykį parašiau apie tūlą meninį įvykį ir pasiunčiau "Laisvei." Sekančią dieną skaitau "Laisvėje" meno skyrių ir netikiu savo akimis Ot, rodosi, žodis žodin mano raštas, net ir ilgiu. Negalimas daiktas, manau, nes mano raštas gal dar nepasiekė "Laisvės"." Žiūriu, Rojaus Mizaros parašas. Greit pasiunčiau jam atviruką, kad jis netalpintų "Laisvėn" to mano rašto, bijodamas, kas kas nemanytų, kad būk aš jį kopijavau iš Rojaus rašto.

Aišku, man Rojaus Mizaros rašybos būdas patinka, jeigu jau nejučiomis pasijuntu kopijuojąs jo kalbos sklandumo stilių. Taipgi seniai susidarė pas mane nuomonė, kad Rojaus pasisekimas rašytose apysakose daug priklauso nuo jo išmokimo pažinti eilinio žmogaus gyvenimą, jo papročius, jo pokalbius, priežodžius ir išsireiškimus. Kai jis žino masių kalbą, papročius, bėdas ir laimes, kurie atsitinka ne vienam, ale visai visuomenei, ne tik čia ar kitur vienoje vietoje, ale visur, jis turi tada visų gyvenimo papročių, gerumų ir blogumų klišes, kurias pavartoja piešime žodžių palyginimus, kas skaitytojui sudaro suprantamą reginį, nededant didelių pastangų jį suprasti, kiek tai liečia skaitytoją.

Pats rašytojas Rojus Mizara, dėl susijaudinimo, kalbėjo tik labai trumpai. Jo žmonos Ievutės žodžiais tariant, jam trūko žodžių susijaudinimas kimšo gerklę, čiaupė balsą. Čia aukščiausias garbės diplomas auksinėmis raidėmis, čia draugų dovana — riešinis laikrodėlis, čia jį išaukštinančios kalbos, komplimentai tokie širdingi, kad jis nei nebežinojo momentaliai kur pradėti ir kaip padėkoti visiems už tokį jo pagerbimą. Tai, pagaliau, jam teko tik didelę ašarą nuryti—ir kuo mažiausiai tokiu atveju ką sakyti.

Ir taip ne tik mes, brooklyniečiai, bet daugelis ir iš visos plačios Amerikos pagerbėme įžymųjį Amerikos pažangiosios visuomenės lietuvių rašytoją Rojų Mizarą.

Užakcentuoti tą įvykį, turėjome meninę, muzikalinę programėlę. Aido choro Moterų kvartetas—Nastė Buknienė, Nelė Ventienė, Ona Čepulienė ir Kastancija Rušinskienė — sudainavo žavėjančiai tris daineles.

Viktoras Beckeris vienas —lietuviškų dainų ir angliškų. Jis taipgi dainavo duete su Vedegiu, kuris taipgi gitara akompanavo.

A. Gilman

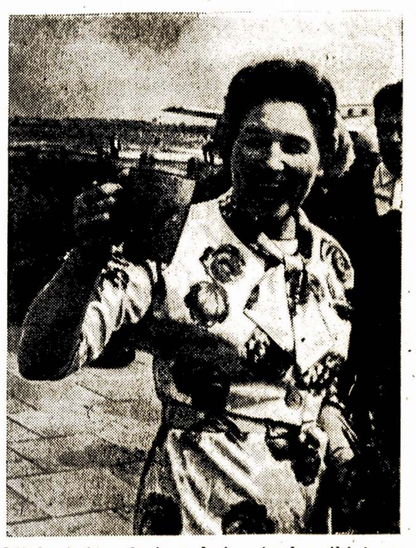

Mildred Stenslerienė kaip visad puikiai nusiteikusi. Tik ką išlipusią iš lėktuvo ją, o taip pat kitus svečius, vilniečiai dainininkai pavaišino lietuvišku alučiu.

Sveikinimas ir linkėjimas

(Rašytojui Rojui Mizarai jo 70 metų amžiaus ir 50 metų kūrybos sukakčių proga 1965 m. rugsėjo 5 d.)

O Rojau, Tu Rojau,
Tu mielas mūs Rojau!
Tu esi garbingas liaudies rašytojas
Ir taipgi šviesus ir uolus mokytojas.
Žodžiu—didelis liaudies švietėjas,
Kuris skiepini laisvės idėjas,
Kuris vadovauji varguolių minias,
Kovodamas drąsiai už lygias teises
Ir taipgi už laisvę ir taiką.
Gi amžiaus Tau, Rojau,
Kultūros kūrėjau,
Jau suėjo septynios dešimtys metų,
Ir kūrybos darbo penkiasdešimt metų.
Tad proga Tavo dviejų jubiliejų
Mes sveikiname Tave, mielas Rojau!
Ir linkim Tau laimės kūrybos darbe
Ir Tavo veikimo visame bare.
Tad, ilgiausių metų Tau, Rojau!

Jonas Juška

SVEIKINIMAI

Telegrama iš **Sochi, USSR (Kaukaze)** — Garbingų sukaktuvių proga Rojui Mizarai. Linkime ilgiausių metų ir ilgai darbuotis taikos labui. **Motiejus Klimas** ir sesutė **Julia.** (M. Klimas gyvena Fairlawn, N. J. Šiuo laiku jis svečiuojasi Europoje—L. K—tė).

Telegrama iš Chicagos: Best wishes on this memorable occasion. Thinking of you and wishing you health and happiness on your birthday. Jack, Nancy and Bill Gordon.

—:—

Banketo metu buvo skaitomi sveikinimai nuo sekamų draugų. Kartu su sveikinimu jie įteikė ir finansinės paramos laikraščiui "Laisvei"—

Sophia ir George Stasiukaitis, Cliffside Park, N. J., $25.

F. J. Milvidas, Bayonne, N. J., $25.

J. ir O. Miliauskai, McKees Rocks, Pa., $10.

Dr. J. S. Stanislovaitis, Prospect, Conn., $10.

J. Jordan, Three Bridges, N. J., $10.

ALDLD 11 kp., Worcester, Mass., $10.

Juozas Weiss, Brooklyn, N. Y., $10.

M. Simonavičius, Brooklyn, N. Y., $10.

Elzbieta ir Karolis Žukauskai, Seattle, Wash., $10.

Aldona ir Suzanna Kazokytės, Frackville, Pa., $10.

Petras ir Elena Siauriai, Woodhaven, N. Y., $10.

O. ir A. Zurniai, Brooklyn,, N. Y., $5.

Anna Philipse, Stamford, Conn., $5.

Charles Vita, Flushing, N. Y., $5.

Mylda ir Walter Žukai, Elizabeth, N. J., $5.

P. Šlajus, Chester, Pa., $5.

M. ir L. Jakščiai, Brooklyn, N. Y., $5.

A. ir W. Juškevičiai, Stamford, Conn., $5.

Stasys ir Liudvisė Rauduviai,, Pittston, Pa., $5.

Sukackų šeima, Worcester, Mass., $5.

J. K. Vaičekauskai, Binghamton, N. Y., $5.

Juozas ir Izabelė Jackim, Shelter Island, N. Y., $5.

J. ir V. Andruliai, Chicago, Ill., $4.

—:—

Iš viršminėtų pavardžių nekurie prisiuntė savo sveikinimus ir dovanas per paštą.

Dar daugiau sveikinimų nuo:

A. J. Pranaitis, Philadelphia, Pa.; Kazys Dzevečko, Brick Town, N. J.; S. Zavis, Ft. Lauderdale, Fla.; Alisė ir Levukas Jonikai, Chicago, Ill.; Rožė Samulionis, St. Petersburg, Fla.

Iš San Francisco, Calif.— M. Mozuraitis, B. Sutkus, V, Sutkienė, I. Mozuraitis, M. Baltulionytė, J. Karosas, Ksavera Karosienė.

SVEIKINIMAS IŠ ISLANDIJOS

Motiejaus Klimo žentas Jos. Krupski iš Ramsey, N. J., atviruku sveikina laisviečius iš Islandijos, kur jis apsistojęs kelioms dienoms.

Iš Islandijos darbo pareigoms vyko į Kopenhagą.

Minėsime LDS 35 metų sukaktį rugsėjo 25 d.

Rugsėjo 25 d. LDS 13 kuopa ruošia LDS 35 metų sukakties minėjimą "Laisvės" salėje, Ozone Park, N. Y.

Minėjimas bus pravestas iškilmingai. Lietuvoje dalyvavę Aido choro dainininkai pildys muzikinę programą, susidedančią daugiausia iš tų dainų, kurias jie dainavo keliaudami po Lietuvą.

Neseniai grįžęs iš Lietuvos, kur išbuvo pustrečio mėnesio, LDS prezidentas J. Gasiūnas perduos savo įspūdžius ir patyrimus.

Vaišės prasidės 5 val. Įėjimas tik $2 asmeniui.

Prašome tą dieną pasižymėti ir iškilmėse dalyvauti.

LDS 13 kp. valdyba

Atsiprašau!

Prašau draugus niūdžerziečius atleisti man, kad R. Mizarai pagerbti bankete, be Mildredos, nė vieno kito iš jūsų valstijos neiškviečiau pareikšti jubiliatui savo pagarbą.

Dėl susirūpinimo, kad kalbų programa užsitęsė per ilgai, ne sąmoningai jus pražiūrėjau.

Bet gražus cliffsidiečių draugų Stasiukaičių raštiškas sveikinimas bankete buvo perskaitytas.

Pirmininkavęs

Moterų Klubo narėms

Pirmas šiame sezone mitingas įvyks trečiadienį, rugsėjo 15 d., 7:30 val. vakare, "Laisvės" salėje.

Visos Moterų Klubo narės bandykime dalyvauti. Reikia prisirengti naujam sezonui, o taip pat ir išklausyti raportus iš nuveiktų darbų komiteto ir komisijų per vasarą.

Geras skaičius mūsų narių buvo išvykę į Lietuvą. Tikimės, kad jos mums kai ką papasakos iš savo įspūdžių.

Valdyba

Aidiečiams

Aido choro mokytoja ir valdyba prašo visus aidiečius atvykti į pirmąją šio sezono pamoką. Norėdami turėti sėkmingą sezoną, pradėkime jį visi draugėje. Pamoka įvyks šį penktadienį, rugsėjo 10 d. Laisvės salėje. E.

"Vienybės" redaktorė Lietuvoje

Salomėja Narkeliunaitė, "Vienybės" redaktorė, išvyko dviem savaitėm į Lietuvą aplankyti gimines.

BUVO IŠVYKUSI SAVO PROFES. REIKALAIS

Praėjusį trečiadienį Ieva Mizarienė savo profesijos reikalais išvyko į Detroitą. Grįžta penktadienio vakarą.

Sekmadienį susitiksime Pattenburge pietauti

Visos šios plačios apylinkės lietuviškos spaudos mylėtojai ir rėmėjai kviečiami į Pattenburgą pas vaišinguosius Čiurlius pietauti ir linksmai gražiame jų sode praleisti dieną. Būsite šauniai pavaišinti. Jie gerai pasiruošę priėmimui skaitlingos publikos.

Turėkime mintyje, jog šita sueiga bus jau paskutinė šią vasarą po atviru dangumi. Tai bus lyg ir atsisveikinimo su vasara piknikas.

Kaip jau sakyta, iš New Yorko ir iš kai kurių vietų New Jersey labai paranku Pattenburgą ir Čiurlius pasiekti keliu Nr. 22.

Rep.

Avalon, N. J.

Atitaisymas klaidos

Pasveikinime d. Mizarai įvyko klaidelė, nes per skubumą praleista vardai dd. Merkių, taip pat ir Prano Navardausko, iš Philadelphijos. Jiedu aukojo po penkinę. **J. A. Bekampis**

Baltimore, Md.

(Tąsa iš 5-to pusl.)

Dr. Nelsonas sako, kad Tarybų Sąjungoje svarbiausias tisklas — apsaugoti žmogų nuo susirgimo, o nelaukti iki jis susirgs, o tik paskui gydyti.

Nuo šių metų pradžios Marylando valstijoje automobilių nelaimėse jau užmušta 430, ir per Darbo dieną užmšta 12, tuo būdu viso užmušta 442. O daug daugiau yra sužeistų. Kai kurie jų bus visam amžiui paliegėliai. Milijonų dolerių vertės turto per tas nelaimes sunaikinta!

Tai yra gėda, kad šiuose aukšto technikos išsivystymo gadynėje, žmonės turėtų būti masiškai žudomi jų pačių pagamintomis mašinomis. Žmonės turėtų siųsti protestus, kad automobilių kompanijos gamintų saugius automobilius.

Komercinėje spaudoje buvo plačiai rašoma apie jaunos merginos Lisa Hobbs lankymąsi Chinijoje ir ką ji ten patyrė. Ji ten plačiai tyrinėjo ekonominį žmonių gyvenimą. Ji sako, kad buržuaijos viešpatavimo laikais žmogus buvo laikomas gyvulio vietoje. Šiandien Chinija augina naują žmogų. Kožnas chinietis paskendęs darbe statant naują gadynę. Visi linksmi, pavalgę ir apsirengę.

Dr. P. J. Steicrohn paskelbė pasibaisėtinų žinių apie lytinės ligos sifilio jaunų žmonių tarpe plitimą. Apie prieš 30 metų sifilis buvo suaugusių žmonių liga. Šiandien toje linkmėje jaunuoliai toli pralenkia suaugusius.

Baltimorėje yra vienas drąsus už žmonių teises kovotojas. Tai Robertas Kaufmanas, atstovaujas organizaciją "Spartacus." Majoras McKaldin sušaukė politikierių susirinkimą apsvarstyti, kaip aptaksuoti darbo žmonių algas. Mr. R. Kaufman įėjo į estradą, paėmė garsiakalbį ir sako: "Sustabdykite karą Vietname, sumažinkite dideles valdininkų algas, ir nereikės taksuoti darbo žmonių uždarbius."

Policija turėjo ištraukti garsiakalbį iš jo rankų.

Draugas J. Juška išsivystė į gerą poetą. Jo eilėraščiai patrauklūs ir lengvai skaitomi. Nuoširdžiausi, Jonai, jums linkėjimai.

John Balsys

Aprūpinkit Savo Gimines Ir Draugus

Žiemai ir Naujų Metų Šventėms Valgių Produktais, Skanėsiais ir Vynais.

NEPAPRASTO SKONIO IR KOKYBĖS MŪSŲ KAINOS ŽEMIAU KITŲ KONKURENTŲ

DIDELIS PASIRINKIMAS: miltų, ryžių, kruopų, sviesto, dešrų, arbatos, kakavo medaus ir t. t.

Ateikit į mūsų parodinius kambarius ** Pasirinkit dovanų giminėms: nuo automobilių iki "Orenburg" skepetų, stiprių rusiškų vilnonų. Daugelio dalykų kainos numažintos.

Užsisakykite "PUTEVKŲ"—tai yra 12-os dienų atostogų poilsio namuose, Kaukaze, Kryme, Rygos pajūriuose, Palangoje Maskvos srityje.

Reikalaukite mūsų iliustruotų katalogų.

PODAROGIFTS, INC.

220 Park Avenue South, New York, N. Y. 10003

Phone: 228-9547